

Grundskola 2016

TEMA NYANLÄNDA ELEVER

Sveriges
Kommuner
och Landsting

ÖPPNA JÄMFÖRELSE

Grundskola 2016

TEMA NYANLÄNDA ELEVER

Upplysningar om innehållet:

Kristina Cunningham, tel. 08-452 79 14

Jonas Finnman, tel. 08-452 71 22

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2016

ISBN/Bestnr: 978-91-7585-392-5

Foto: Scandinav bildbyrå, Maskot bildbyrå, Bildarkivet, Casper Hedberg, Rickard L Eriksson, Felipe Morales, SKL:s bildbank.

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: LTAB, april 2016

Förord

Syftet med Öppna jämförelser – Grundskola är att ge en översiktlig bild av resultatet i grundskolan, både nationellt och för respektive kommun. Politiker, tjänstemän och skolledare kan använda rapporterna för att fördjupa analysen om skolans resultat och diskutera åtgärder för förbättring. På så vis kan Öppna jämförelser användas som ett underlag för att systematiskt styra verksamheten mot en högre kvalitet.

Årets tema i Öppna jämförelser – Grundskola handlar om nyanlända elever. Under de senaste åren har antalet nyanlända i Sverige ökat betydligt. Mottagandet varierar mellan kommuner och skolor, men nästan alla kommuner har tagit emot fler nyanlända elever än tidigare. För elever som anländer till Sverige efter ordinarie skolstart är det generellt svårare att nå skolans kunskapskrav än för de som är födda i Sverige.

Vi anser att skolan är mycket bättre än sitt rykte. Tusentals lärare och skolledare gör ett fantastiskt arbete varje dag. Det blev särskilt tydligt förra året då åtskilliga kommuner och skolors förmåga sattes på prov när väldigt många barn och ungdomar anlände med kort varsel. Vi såg ett stort engagemang, kreativitet och fokus på att hitta praktiska lösningar.

Rapporten har ställts samman av Kristina Cunningham (projektledare), Jonas Finnman (projektledare), Helena Bjelvenius, Therese Ekdal, Åsa Ernestam, Mona Fridell och Karin Hedin.

Vi vill rikta ett särskilt tack till intervjupersonerna i årets rapport samt till alla kommuner som bidrar till att elevundersökningen som presenteras i rapporten är en av de största i Sverige.

Stockholm i april 2016

Håkan Sörman

VD, Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 7 Sammanfattning
- 11 Kommunernas resultat i Öppna jämförelser
läsåret 2014/15
- 12 Sammanvägt resultat läsåret 2014/15
- 16 Missa inte Analyshandboken!
- 18 SKL:s satsningar för att stödja kommuner och
höja skolresultaten
- 19 Det nationella resultatet når både högsta och lägsta nivå
- 25 **Elevernas syn på skolan**
- 25 En av Sveriges största elevenkäter
- 27 De flesta elever har en positiv syn på skolan
- 31 Arjeplog och Sävsjö har högst resultat
- 33 Intervju: I Nybro ser eleverna positivt på skolan år efter år
- 35 **Nyanlända elever**
- 38 Begrepp och statistik
- 40 Intervju: Särredovisning av nyanlända elevers betyg
- 41 Framgångsfaktorer i utbildning för nyanlända elever
- 44 Intervju: Nytänkande i mottagande och skolgång för
nyanlända elever
- 47 SKL:s krav för ökat statligt stöd till kommunernas
mottagande
- 48 Kommunreportage Uppvidinge
- 52 Referenser
- 53 **BILAGA 1. Indikatorer**
- 61 **BILAGA 2. Modell för att ta hänsyn till
socioekonomiska förutsättningar**
- 63 **BILAGA 3. Skollagsändringar och stödmaterial**
- 65 **BILAGA 4. Sammanvägt resultat**

Sammanfattning

Öppna jämförelser – Grundskola 2016 är den tionde rapporten där Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) beskriver kunskapsresultat på framförallt kommun- och riksnivå, samt resultaten på en av Sveriges största elevenkäter som årligen besvaras av elever i årskurs 5 och årskurs 8. Årets rapport innehåller uppgifter från läsåret 2014/15.

Fullständig rangordningslista med resultat för landets 290 kommuner finns på www.skl.se/ojgrundskola. Det sammanvägda resultatet för samtliga kommuner går att se i bilaga 4.

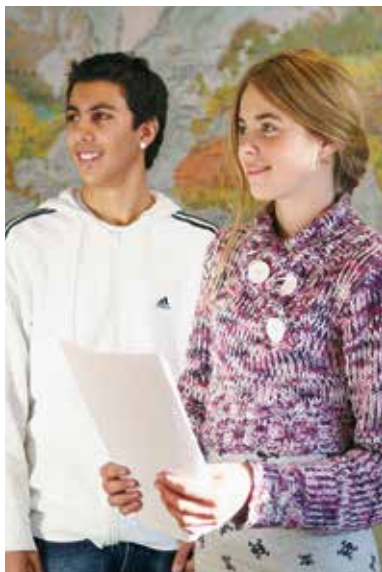
Sverige står idag inför en situation där andelen nyanlända är en växande andel av eleverna i skolan. Utmaningarna är många och det finns tydliga framgångsfaktorer för de som lyckas väl. Temat i årets rapport handlar därför om mottagande och skolgång för nyanlända elever. Rapporten tar också upp information om SKL:s satsningar samt de ståndpunkter som SKL driver för att stötta kommunernas arbete med att främja alla barns och elevers utveckling och lärande.

Kommunernas resultat i Öppna jämförelser läsåret 2014/2015

Kommunernas resultat för läsåret 2014/15 visar att:

- › Vellinge kommun toppar det sammanvägda resultatet, följd av Nykvarn och Nacka. Det är andra året i följd som Vellinge placerar sig främst av samtliga kommuner.
- › Nacka och Lidingö är de enda kommuner som varit bland de tjugo främsta sedan vi började redovisa sammanvägt resultat 2009. Av de kommuner som ligger på årets topp-20 lista har elva legat på ett stabilt grönt resultat de senaste åtta åren.

Årets rapport innehåller uppgifter från läsåret 2014/15.

Antalet år i svensk skola har stor påverkan för att uppnå behörighet.

- För andra året i rad tar vi även fram sammanvägt resultat för kommunala skolor i kommunen. Vellinge toppar även den listan för andra året i följd. Nykvarn, Storfors och Vadstena placerar sig därefter.
- Vid jämförelse av hur kommunernas sammanvägda resultat fördelar sig mellan länen går att utläsa att Norrbottens, Stockholms, Skåne och Hallands län har en hög andel kommuner med grönt resultat.

Vi strävar efter att göra så lite ändringar i rapporten som möjligt från år till år, för att behålla kontinuitet över tid. En ändring som gjorts i årets rapport gäller beräkningen av det sammanvägda resultatet, där vi i år inte räknar med betyg i årskurs 6. Anledningen är att antalet ämnen som elever har läst och fått betyg i varierar. Jämförelser mellan kommuner blir därmed olämpliga.

Det nationella resultatet når både högsta och lägsta nivå

Det nationella resultatet för läsåret 2014/15 visar att:

- Meritvärdet är på en rekordhög notering med 217,1 poäng.¹ Det är en höjning med 8,3 poäng sedan läsåret 2009/10. Andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen sjunker med 0,4 procentenheter till 77,0 procent.
- Den genomsnittliga betygspoängen ökar i de flesta ämnen, medan andelen som uppnår minst E minskar i stort. Fler elever når de högsta betygsstegen, samtidigt som fler elever också får de lägsta betygen.
- Behörigheten sjunker till en rekordlåg nivå. Endast 85,6 procent uppnår behörighet till gymnasieskolan vilket är en minskning med 1,3 procentenheter från förra året. En del av den försämrade gymnasiebehörigheten kan förklaras av en ökande andel elever som invandrat efter ordinarie skolstart.
- Intressant att notera är att av de som fått godkända betyg i matematik, svenska/svenska som andraspråk och engelska är det endast 116 elever som inte uppnår behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram.
- Antalet år i svensk skola har stor betydelse för att uppnå behörighet. Våren 2015 är behörigheten 36 procentenheter lägre för elever som invandrat efter skolstart jämfört med genomsnittet för riket.
- Betygen i årskurs 6 visar en höjning både totalt och på ämnesnivå. 80,5 procent av eleverna nådde kravnivån i alla ämnen, vilket är en höjning med en procentenhet från tidigare år. Flickornas resultat ligger på 83,7 procent och pojkarnas på 77,4 procent.

Not 1.

Vid jämförelser över tid utgår vi från genomsnittligt meritvärde om 16 ämnen.

Elevernas syn på skolan

För femte året i rad redovisar vi resultaten av en enkät som riktas till elever i årskurs 5 och 8. Undersökningen är en av Sveriges största med svar från cirka 100 000 elever. De viktigaste resultaten är, i likhet med tidigare år, att:

- › En stor majoritet av eleverna känner sig trygga, får hjälp av lärarna om de behöver det och har en positiv syn på skolan.
- › Nio av tio elever i årskurs 5 och 8 svarar att de är trygga i skolan.
- › Eleverna i årskurs 5 är mer positiva till skolan än eleverna i årskurs 8.
- › Den fråga som visar lägst resultat både i årskurs 5 och 8 är ”Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer”. Det är också den fråga där resultatet varierar mest mellan kommuner.
- › Resultaten visar att pojkar och flickor svarar ganska lika i årskurs 5 medan pojkarna i årskurs 8 svarar mer positivt än flickorna på alla frågor utom en.

Nio av tio elever svarar att de är trygga i skolan.

Andra intressanta resultat från undersökningen är att:

- › Arjeplog har högst sammanvägt resultat för årskurs 5 där 98 procent av eleverna har svarat positivt. Sävsjö kommun har högst sammanvägt resultat för årskurs 8.
- › Nybro har höga resultat både för årskurs fem och årskurs åtta, och kommunen har funnits bland de 20 bästa under fyra år. Även Malung-Sälen visar stabila och bra resultat. Under fyra av de fem år som enkäten har genomförts har Malung-Sälen funnits bland de 20 bästa både i årskurs fem och åtta.

Nyanlända elever

Kommuner och skolors mottagande, organisation och arbetssätt har stor betydelse för nyanlända elevers utveckling och lärande. En rad framgångsfaktorer har identifierats av bland annat OECD, skolmyndigheter och olika forskare. Några exempel är att det finns:

- › Beredskap och kunskap i hela kommunens styrkedja om mottagande av nyanlända elever och hur verksamheten kan organiseras på ett bra sätt.
- › En flexibel organisation där undervisningen planeras och utgår från den enskildes elevens kunskaper och erfarenheter.
- › Rutiner för kommunikation mellan berörda verksamheter vid övergångar mellan olika undervisningsformer eller skolformer.
- › Samsyn i förhållningssättet på skolan kring nyanlända elever och att all personal tar ett gemensamt ansvar.
- › Kompetens om kulturell mångfald och flerspråkighet i klassrummet hos lärare och övrig personal.
- › Lika höga förväntningar på nyanlända som på övriga elever.
- › Nära samarbete och god kommunikation med vårdnadshavare.
- › Satsningar på språkstöd som till exempel svenska som andraspråk, modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

För att skapa så goda förutsättningar som möjligt i kommuners mottagande av asylsökande och nyanlända barn, ungdomar och vuxna driver SKL ett antal ståndpunkter gentemot riksdag, regering och berörda myndigheter. Mer information om dessa finns på www.skl.se

Kommunernas resultat i Öppna jämförelser läsåret 2014/15

Årets rapport innehåller kunskapsresultat på kommun- och riksnivå för läsåret 2014/15. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tar varje år fram en rangordning av Sveriges kommuners sammanvägda resultat. Resultatet, som ger en indikation av hur väl kommunerna lyckas med sitt kunskapsuppdrag, presenteras i detta kapitel. Vi kommenterar även den nationella kunskapsutvecklingen.

Årets sammanvägda resultat innehåller samma indikatorer som i rapporten 2015, med undantag för betyg i årskurs 6 där vi inte tar fram ett samlat mått i år. Orsaken till detta är att eleverna läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6, och att måttet som visar andelen som uppnått kunskapskraven i alla ämnen därför inte blir jämförbart mellan kommuner enligt både Skolverket och SKL. Vad som ingår i och hur vi beräknar det sammanvägda resultatet framgår i faktarutan till höger och i bilaga 1 längre bak i rapporten. Även om betygen i årskurs 6 inte ingår i det sammanvägda resultatet redovisar

SAMMANVÄGT RESULTAT

De indikatorer som ingår i det sammanvägda resultatet är:

- › **A1** Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.
- › **A1 Modellberäknad** Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, avvikelse från modellberäknat värde.
- › **A2** Elever i årskurs 9 genomsnittligt meritvärde.
- › **A2 Modellberäknad** Elever i årskurs 9 genomsnittligt meritvärde, avvikelse från modellberäknat värde.
- › **A3** Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram.
- › **A3 Modellberäknad** Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, avvikelse från modellberäknat värde.

Läs mer om hur vi beräknar det sammanvägda resultatet i bilaga 1 och om hur vi tar fram det modellberäknade värdet i bilaga 2.

vi betygspoängen och andelen som minst når E (godkänt) i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk på kommunnivå i tabellbilagan. För årskurs 3 redovisar vi resultaten på de nationella proven.

Modellberäknat värde

Precis som tidigare år, med undantag för 2014, tar SKL fram modellberäknade värden. Elevernas socioekonomiska bakgrund spelar en stor roll för hur eleven lyckas i skolan. Skolan har samtidigt i uppdrag att alla elever ska utvecklas så långt som möjligt oavsett bakgrund. Förutsättningarna skiljer sig här åt mellan skolorna och kommunerna. För att synliggöra och bedöma hur kommunerna lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag har SKL i samarbete med Statistiska centralbyrån (SCB) tagit fram modellberäknade värden. Dessa värden visar det kunskapsresultat som respektive kommun förväntas prestera utifrån sina förutsättningar. Avvikelsen mellan kommunens modellberäknade värde och kommunens faktiska värde visar om kommunen presterar bättre eller sämre än förväntat givet elevsammansättningen.

Skolor och kommuner behöver driva ett ständigt pågående förbättringsarbete där ingen kan slå sig till ro förrän alla elever lyckas. Med modellberäknade värden, är vår förhoppning, att kommunerna kan få ytterligare motivation att fortsätta sitt enträgna arbete. I bilaga 2 redogör vi för hur de modellberäknade värdena tas fram.

Sammanvägt resultat läsåret 2014/15

I detta avsnitt presenterar vi de 20 kommuner som har högst sammanvägt resultat både totalt och för de kommunala skolorna.

Sammanvägt resultat kommunala och fristående skolor

Vellinge är bäst även i år i den totala rangordningen av det sammanvägda resultatet tätt följd av Nykvarn och Nacka. Den sistnämnda kommunen är tillsammans med Lidingö de enda kommunerna som har varit bland de tjugo främsta sedan 2009. Av de kommuner som ligger på topp-20-listan har elva legat på ett stabilt grönt resultat de senaste åtta åren. Ekerö, Karlsborg, Lidingö, Malung-Sälen, Nacka, Nykvarn, Tjörn, Täby, Vellinge, Ystad och Överkalix. Med undantag för ett års resultat har även Gällivare och Pajala legat stabilt på grönt sedan vi började redovisa sammanvägt resultat i Öppna jämförelser 2009.

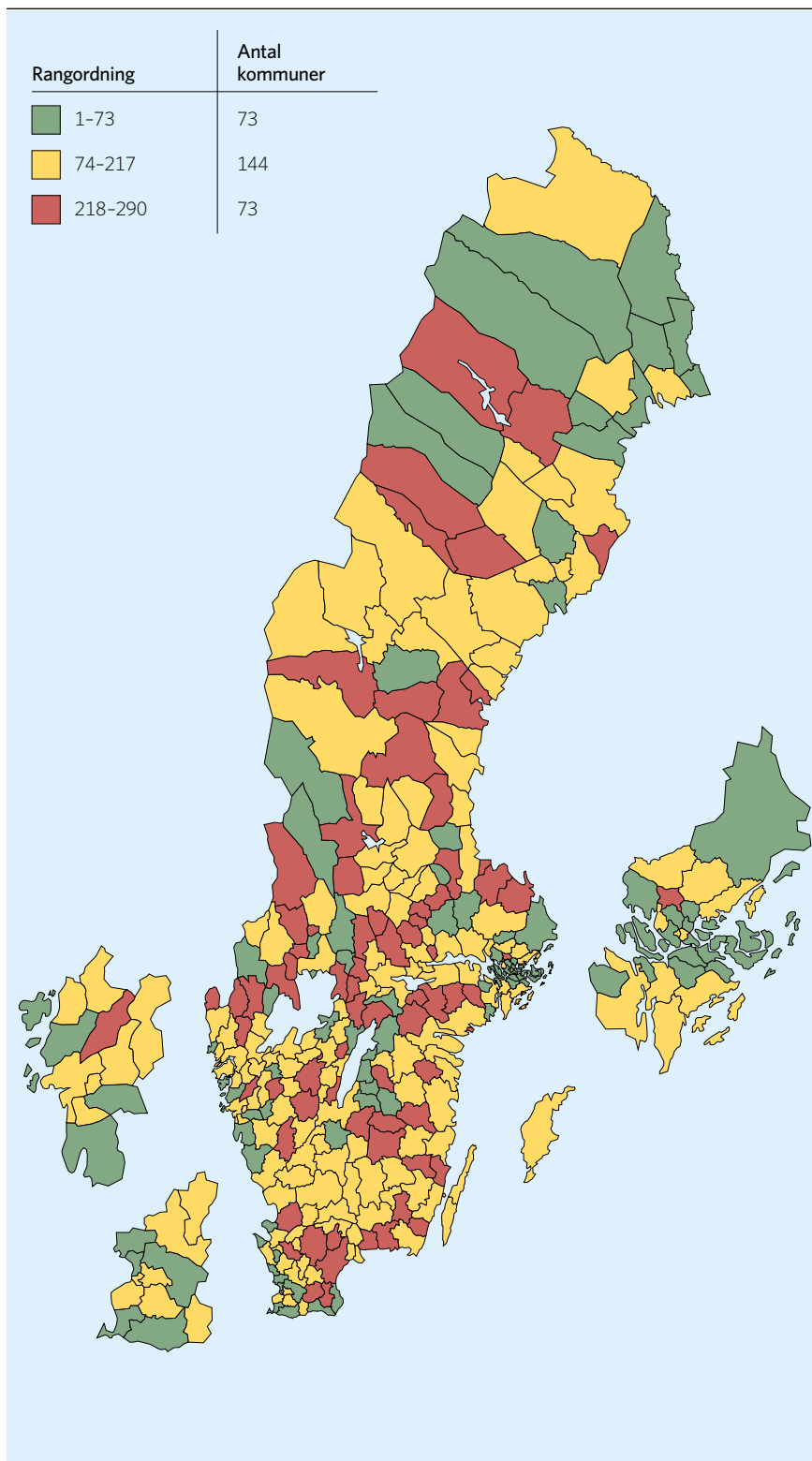
Det är en stor geografisk spridning mellan kommunerna med de främsta placeringarna, från Ystad och Vellinge i söder till Pajala och Gällivare i norr. Antalet elever i grundskolan varierar mellan cirka 270 i Överkalix till cirka 12 300 i Nacka. Av de tjugo första placeringarna är 13 av 20 kommuner nya jämfört med förra året. Detta kan till viss del bero på de förändringar vi gjort i beräkningen av det sammanvägda resultatet. Jämförelser mellan åren ska därför göras med försiktighet.

HITTA DIN KOMMUNS RESULTAT

I Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada) kan du hitta din kommuns resultat. Under fliken "Färdiga presentationer" hittar du en sammanställning med resultaten på samtliga indikatorer i Öppna jämförelser grundskola 2016. Här finns också data för flertalet indikatorer på skolenhetsnivå. När det gäller rangordningen i Kolada var observant på att en manuella justering av rangordningens riktning är nödvändig.

Kommuners resultat på samtliga indikatorer i Öppna jämförelser finns på skl.se/ojgrundskola.

KARTA 1. Karta sammanvägt resultat, kommunala och fristående, för elever när de lämnar grundskolan vårterminen 2015.

TABELL 1. Kommunala och fristående skolor med högst sammanvägt resultat.

Kommun	Rangordning
Vellinge	1
Nykvarn*	2
Nacka	3
Vadstena*	4
Överkalix	5
Filipstad*	6
Täby	7
Ekerö	8
Lidingö	9
Storfors	10
Malung-Sälen*	11
Tjörn*	12
Vaggeryd*	13
Nordmaling*	14
Trelleborg	15
Vindeln*	16
Karlsborg*	17
Gällivare	18
Pajala*	19
Ystad	20

* Har endast kommunala skolor i årskurs 9 i kommunen.

**SE DIN KOMMUNS
RESULTAT I BILAGA 4**

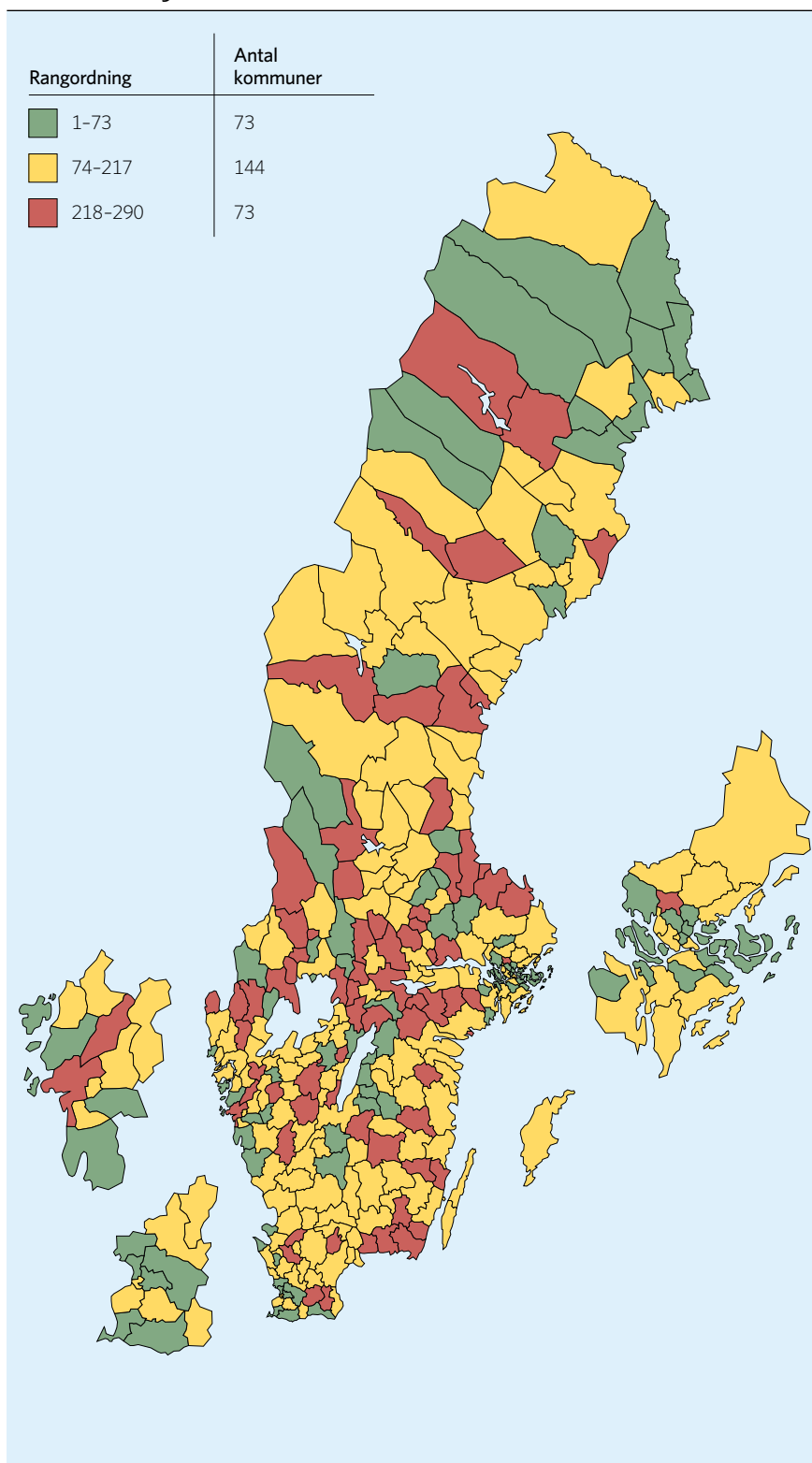
I bilaga 4 på sida 65 och framåt kan ni se er kommuns sammanvägda resultat.

TABELL 2. Sammanvägt resultat för kommunala skolor.

Kommun	Sammanvägt resultat för kommunala skolor	Rangordning kommunala och fristående skolor
Vellinge	1	1
Nykvarn*	2	2
Storfors	3	10
Vadstena*	4	4
Överkalix	5	5
Nacka	6	3
Filipstad*	7	6
Lidingö	8	9
Malung-Sälén*	9	11
Tjörn*	10	12
Vaggeryd*	11	13
Ekerö	12	8
Nordmaling*	13	14
Ystad	14	20
Vindeln*	15	16
Karlsborg*	16	17
Sollentuna	17	28
Trelleborg	18	15
Pajala*	19	19
Trosa*	20	22

*Har endast kommunala skolor i årskurs 9 i kommunen.

KARTA 2. Sammanvägt resultat, kommunala skolor, för elever när de lämnar grundskolan vårterminen 2015.

Sammanvägt resultat kommunala skolor

Vi rangordnar också kommunerna utifrån resultaten för de kommunala skolorna. Syftet är att de kommunala huvudmännen ska få ett sammanvägt resultat för de skolor som man är huvudman för.

Rangordning av kommunernas kommunala skolor för läsåret 2014/15 visar att Vellinge placerar sig främst, vilket de även gjorde förra året och i den totala rangordningen. Nykvarn, Storfors och Vadstena kommer därefter. De flesta av kommunerna på de främsta tjugo platserna återfinns även i topp på den totala rangordningen. Endast två kommuner (Sollentuna och Trosa) är nya.

FÖRTYDLIGANDE

Kommunens placering i rangordningen, totalt och enbart för kommunala skolor, kan skilja sig även om kommunen endast har kommunala skolor. Detta eftersom kommunens placering är relativt de andra kommunernas.

Analyshandboken
skl.se/ojgrundskola

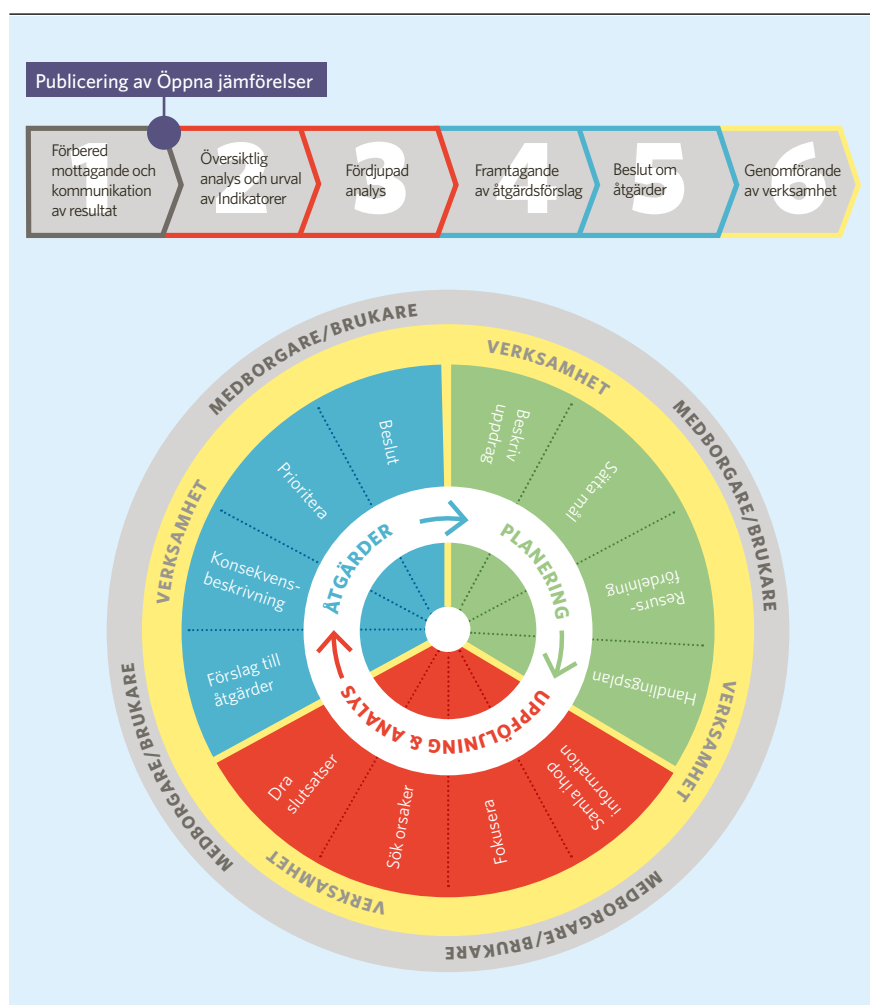
Miss inte Analyshandboken!

I samband med publiceringen av Öppna jämförelser – Grundskola förra året presenterade vi SKL:s analyshandbok.

Analyshandboken är en vägledning för att stärka systematiken i kvalitetsarbetet. I handboken finns exempel på hur en huvudman kan följa upp, analysera och förbättra skolornas kvalitet. Den innehåller också konkreta mallar och tips för att nå en god systematik och göra relevanta jämförelser. Handboken har Öppna jämförelser som utgångspunkt, men arbetssättet är allmängiltigt och utgångspunkten kan vara andra resultat än de som presenteras i Öppna jämförelser.

Mer information finns på skl.se/ojgrundskola eller i Öppna jämförelser - Grundskola 2015.

FIGUR 1. Arbetsprocess för att använda analyshandboken.

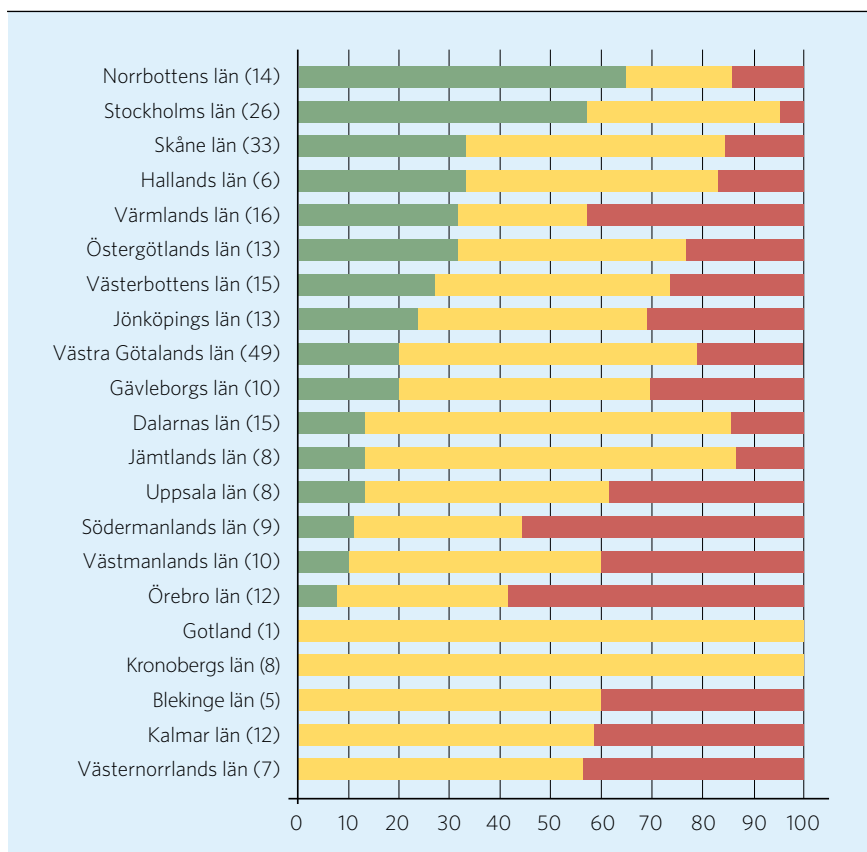

Handboken är indelad i sex steg. Fokus ligger på den röda och den blå delen i utvecklingshjulet, det vill säga uppföljning och analys samt åtgärder.

I Norrbottens län har många kommuner bra resultat

Vid en jämförelse av hur det sammanvägda resultatet, det vill säga andelen gröna, gula och röda kommuner, fördelar sig mellan länen går det att utläsa stora regionala skillnader. Vissa länen har en hög andel gröna kommuner medan några helt saknar kommuner som ligger på ett grönt resultat. Norrbottens, Stockholms, Skåne och Hallands län ligger i topp vad gäller hög andel gröna kommuner. Resultatet i diagrammet nedan avser läsåret 2014/15, men har varit relativt liknande de senaste tre åren. Jämförelser ska göras med viss försiktighet för de länen där få kommuner ingår eftersom det betyder att resultatet kan variera stort mellan åren även om det bara är en enskild kommun som har ändrat sitt resultat.

DIAGRAM 1. Sammanvägt resultat fördelat på län, läsåret 2014/2015. Antal kommuner i länet inom parentes.

UTMÄRKT SKOLUTVECKLING

Daniel Sundberg och Jan Håkansson vid Linnéuniversitetet kommer i dagarna med sin nya bok "Utmärkt skolutveckling" som handlar om vilka strategier som kan lyfta skolors resultat och är en forskningsöversikt över dessa frågor.

SKL:S SATSNINGAR FÖR ATT STÖDJA KOMMUNER OCH HÖJA SKOLRESULTATEN

SKL:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner, landsting och regioners verksamhet. På utbildningsområdet arbetar vi för att elevernas resultat och skolans likvärdighet ska förbättras.

Bra lärare, bra ledarskap och bra samarbete anser vi är viktiga grundstenar för att höja resultaten i skolan. Dokumenterade erfarenheter och forskning ska ligga till grund för utveckling och förändringsarbete. Vi tycker att alla kan lära av de kommuner och skolor som arbetar framgångsrikt.

Tillsammans med kommunerna, leder SKL flera utvecklingsåtgärder som handlar om att uppnå varaktiga resultatförbättringar. Över hälften av Sveriges kommuner deltar i en eller flera av de åtgärder vi driver. Ta gärna del av våra erfarenheter och arbetsmodeller eller ta kontakt med oss om ni vill veta mer. Exempel på åtgärder är:

- › **Förändringsledningsprogram** är en ny åtgärd från SKL med syftet att stödja systematiskt arbete i innovationsledning i offentlig verksamhet. Fokus ligger på att nyttja digitaliseringen för bättre och fördjupat lärande för eleverna och att underlätta lärarnas arbete.
- › **Leda för Resultat** är ett utvecklingsprogram som syftar till att stärka ledningsfunktionens strategiska arbete med resultatstyrning, för högre kvalitet och bättre resultat hos de deltagande skolhuvudmännens elever.
- › **Matematiksatsning PISA 2015** har under tre år utvecklat styrning och ledning i 86 kommuner, med fokus på att förbättra matematikresultaten. Arbetsmodellen bygger på att politiker, förvaltningsledning, rektorer och lärare är involverade i arbetet. Arbetet sker på hemmaplan och i arbetande nätverk med andra kommuner.

- › **Plug In 2.0** är Sveriges största samverkansprojekt för att motverka avhopp i gymnasieskolan och leds av SKL i samverkan med åtta regioner. Totalt beräknas 3 000 ungdomar spritt över ett 40-tal kommuner nås under projekttiden.
- › **PRIO** har fokus på att utveckla skolans interna processer och arbetssätt för att skapa en mer lärande organisation. Hittills har fler än 250 skolor i 54 kommuner påbörjat arbetet med PRIO.
- › **Skolanalys** erbjuder kommunerna stöd från SKL med analys av vad som behövs i den enskilda kommunen för att vända skolresultaten. Analysmodellen utgår från olika erfarenheter från framgångsrika skolor och kommuner. Satsningen riktar sig till kommuner med svaga eller vikande skolresultat.
- › **Skriva sig till lärande (STL) – språkutveckling i alla ämnen.** STL är en modell för både elever och lärare som syftar till att låta den digitala tekniken fungera som hävstång för viktiga lärandefaktorer. För att sprida metoden arrangerar SKL en utbildning för lärare, skolledare och förtroendevalda.

Huvudmännens expertråd för skolutveckling

SKL och Friskolornas riksförbund tillsatte 2015 "Huvudmännens expertråd för skolutveckling". Deltagarna i expertrådet var lärare, skolledare och forskare som har arbetat systematiskt för att utveckla och studera undervisning och arbetssätt. Expertrådet fick i uppdrag att samla erfarenheter av hur framgångsrik skolutveckling kan gå till i praktiken. I februari 2016 presenterade Expertrådet sina slutsatser och rekommendationer om vad som krävs för att stärka svensk skola. Rapporten finns att ladda ner på SKL:s hemsida.

Mer information om SKL:s satsningar
www.skl.se/skola

Det nationella resultatet når både högsta och lägsta nivå

I följande avsnitt beskriver vi det nationella resultatet med utgångspunkt i Skolverkets officiella statistik om slutbetygen i årskurs 9 läsåret 2014/15. Statistiken visar på nya rekordnivåer, såväl positiva som negativa.

Andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen minskar med 0,4 procentenheter jämfört med förra året och andelen är 77 procent. Meritvärdet har ökat med 8,3 poäng sedan läsåret 2009/10 och visar på en ny toppnotering på 217,1 poäng.² Behörigheten till gymnasieskolan går i motsatt riktning och andelen behöriga har minskat med cirka två procentenheter på två år. Endast 85,6 procent av eleverna uppnår behörighet vilket är den lägsta siffra som noterats under de senaste tio åren. Uppemot 85 procent av den försämrade gymnasiebehörigheten sedan läsåret 2005/06 kan enligt Skolverket förklaras av en ökande andel elever som invandrat efter ordinarie skolstart och att denna elevgrupp haft en sämre resultatutveckling än andra elever.³

UTVÄRDERING AV DEN NYA BETYGSSKALAN OCH KUNSKAPSKRAVENS UTFORMNING

Skolverket har i uppdrag att utvärdera den nya betygsskalan (A-F) och kunskapskravens utformning. Utvärderingen sker utifrån perspektiven nationell likvärdighet, tydlighet för elever och lärare och eventuell inverkan på betygsinflation. Uppdraget redovisas senast den 30 april 2016.

TABELL 3. Resultatutveckling i riket, slutbetyg årskurs 9⁴

Indikatorer	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
A1 Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%)	77,3	77,4	77,0	77,4	77,0
Elever i årskurs 9 genomsnittligt meritvärde (16 ämnen)	210,6	211,4	213,1	214,8	217,1
A2 Elever i årskurs 9 genomsnittligt meritvärde (17 ämnen)					224,7
A3 Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%)	87,7	87,5	87,6	86,9	85,6

Bilden av att resultatet går åt båda håll bekräftas och förstärks när statistiken granskas på ämnesnivå. Spridningen har blivit större med mer extrema värden. En jämförelse mellan läsåren 2013/14 och 2014/15 visar att andelen elever med betyget A och B samt streck och F har ökat medan andelen med C, D och E har minskat.

Andelen elever som får godkända betyg (A-E) minskar i de flesta ämnen. Kraftigast är minskningen i svenska som andraspråk, därefter matematik. Den genomsnittliga betygspoängen ökar däremot i de flesta ämnen. Endast svenska som andraspråk och matematik visar en försämring jämfört med förra året. Pojkar har i genomsnitt lägre resultat än flickorna. Detta gäller samtliga ämnen utom idrott och hälsa.

Not. 2.

Vid jämförelser över tid utgår vi från genomsnittliga meritvärden om 16 ämnen.

Not. 3.

Skolverket (2016). Invandringens betydelse för skolresultaten. Aktuella analyser.

Not. 4.

Från och med våren 2013 anges slutbetygen med betygsskalan A-F, där A-E står för godkänt betyg och F står för ej godkänt betyg. Genomsnittligt meritvärde är summan av elevens 16 eller 17 bästa ämnen vars betygssteg A, B, C, D, E omvandlas till poängen 20, 17,5, 15, 12,5 och 10. F är 0 poäng. Max för meritvärdet är 320 poäng (16 ämnen) och 340 poäng (17 ämnen). Nytt för läsåret 2013/14 är att en elev som får godkänt betyg i ett modernt språk som lästs inom ramen för språkvalet får beräkna sitt meritvärde på 17 istället för 16 ämnen.

Endast 116 elever saknade behörighet trots godkända betyg i dessa tre ämnen. Matematik är det ämne som eleverna i störst utsträckning faller på.⁵

Behörighet till gymnasieskolan

Av de elever som avslutade årskurs 9 våren 2015 saknade drygt 14 procent behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, vilket motsvarar cirka 14 000 elever. De allra flesta av dessa 14 000 elever saknar godkända betyg i matematik, svenska/svenska som andraspråk och engelska. Endast 116 elever saknade behörighet trots godkända betyg i dessa tre ämnen. Matematik är det ämne som eleverna i störst utsträckning faller på.⁵

Tanken med införandet av skärpta behörighetskrav genom reformen Gy 2011 var att säkra att fler elever skulle vara väl förberedda för gymnasie-studier när de lämnade grundskolan, vilket också skulle öka möjligheterna att de fullföljde utbildningen.⁶ Genom att utöka kraven till att omfatta fler ämnen understryks att alla ämnen är viktiga.⁷

Av resultaten för den aktuella elevkullen framkommer att de flesta av eleverna som är behöriga till yrkesprogram också är behöriga till högskoleförberedande program. Mindre än en procent är enbart behöriga till yrkesprogram, medan 81 procent är behöriga till samtliga nationella program.

Som framgått verkar fortfarande godkända betyg i matematik, svenska/svenska som andraspråk och engelska vara utslagsgivande för elevers behörighet.

Not. 5.
Skolverket (2015) Slutbetyg i grundskolan, våren 2015. Beskrivande statistik.

Not. 6.
Tidigare krävdes att eleven skulle ha godkänt betyg i ämnena engelska, matematik och svenska som andraspråk. Utöver godkända betyg (A-E) i dessa ämnen innebär de nya behörighetskraven att eleven ska ha godkänt betyg i minst fem ämnen till om de söker yrkesprogram. För högskoleförberedande program finns krav på fler godkända ämnen än fem.

Not. 7.
Utbildningsdepartementet (2009). Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan. Prop. 2008/09:199.

Antalet år i svensk skola har stor påverkan för behörigheten

Skolverket gör i promemorian *Slutbetyg i grundskolan, våren 2015* en analys av den senaste betygsstatistiken i årskurs 9. I promemorian går det att utläsa att Sverige har fått svårare att klara sitt kompensatoriska uppdrag när det gäller elever som har invandrat efter ordinarie skolstart. År 2001 låg behörigheten inom denna grupp 23 procentenheter lägre än genomsnittet för riket. Våren 2015 är skillnaden 36 procentenheter lägre behörighet jämfört med riket. En jämförelse med 2013 visar att behörigheten för de elever som har börjat svensk skola i årskurs 6-9 har minskat från 28 till 26 procent. Samtidigt har behörigheten ökat från 69 till 72 procent för de elever som började svensk skola i årskurs 1-5 jämfört med 2013. Att behörighetsgraden till gymnasiet har försämrats för elever som invandrat efter skolstart hänger, enligt Skolverket, bland annat ihop med att invandringsåldern ökat. Detta innebär att eleverna i genomsnitt har kortare tid på sig att lära sig språket och uppnå skolans kunskapskrav jämfört med motsvarande elevgrupp vid mitten av 00-talet. Eleverna kommer också i allt större utsträckning från länder med mindre utvecklat skolsystem eller kan ha en lång period bakom sig av bristande utbildning – till exempel på grund av att de har befunnit sig på flykt. Elevernas föräldrar har även en relativt lägre utbildningsnivå jämfört med tidigare.⁸

I de skolenheter där mindre än 40 procent av eleverna är behöriga till gymnasieskolan har de flesta en inriktning mot elever i behov av särskilt stöd, eller är förberedelseklasser för nyanlända elever. Eleverna i årskurs 9 var läsåret 2014/15 fördelade på närmare 1 700 skolenheter med 630 olika huvudmän. Drygt 46 procent av skolenheterna hade våren 2015 inte några nyinvandrade elever⁹, vilket motsvarar 35 procent av de kommunala och 81 procent av de fristående skolenheterna.

Samtidigt har behörigheten ökat från 69 till 72 procent för de elever som började svensk skola i årskurs 1-5 jämfört med 2013.

Not. 8.
Skolverket (2016). Invandringens betydelse för skolresultaten. Aktuella analyser.

Not. 9.
Nyinvandrade elever har kommit till Sverige de senaste 4 åren. De har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare. De är folkbokförda och har personnummer.

Andelen nyinvandrade elever ökar i svensk skola

Under de senaste 15 åren har andelen elever med utländsk bakgrund i grundskolan ökat. Andelen elever som är födda i Sverige men med utrikes födda föräldrar har ökat från 5 procent till 10 procent. När det gäller elever som invandrat efter skolstart, det vill säga under eller efter årkurs 1, så har den andelen ökat från cirka 5 procent till cirka 9 procent.¹⁰

Sedan föregående läsår har nyinvandrade elever, som börjat grundskolan någon gång mellan årskurs 6 och årkurs 9, ökat med knappt en procentenhet, vilket motsvarar 1 000 fler elever. Av de elever som våren 2015 avslutade årskurs 9 var andelen nyinvandrade elever totalt 4 procent, vilket motsvarar cirka 4 000 elever. I kapitel 3 skriver vi mer om utmaningar och framgångsfaktorer när det gäller mottagande och skolgång för nyanlända elever samt vilken statistik som finns för uppföljning av resultat.

Betyg i årskurs 6

I detta avsnitt redovisar vi det nationella resultatet för betyg i årskurs 6. Det är tredje året i rad som elever i årskurs 6 får betyg i sina ämnen och andra året i rad som Skolverket presenterar statistiken med samlade resultatmätt om andelen som har uppnått kunskapskraven. Första året som statistiken samlades in bedömdes denna inte vara tillräckligt stabil för att göra en analys av andelen som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen.

UTVÄRDERING AV INFÖRANDET AV BETYG FRÅN ÅRSKURS 6

Skolverket håller på att utvärdera konsekvenserna av betyg från årskurs 6. Utvärderingen ska beskriva om och hur införandet av tidigare betyg har påverkat elevernas resultat i relation till kunskapskraven och om anpassningar och särskilt stöd har påverkats. Även elevers, föräldrars, rektorers och berörda lärares syn på betyg från årskurs 6 ska belysas, liksom eventuella fortbildningsinsatser samt ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för skolhuvudmän, rektorer och lärare. Uppdraget redovisas den 16 december 2016.

Not. 10.
Skolverket (2015). Slutbetyg i grundskolan, våren 2015. Beskrivande statistik.

Vi väljer i år att inte presentera statistiken med ett samlat statistikmått på kommunnivå. Anledningen är att antalet ämnen som elever har läst och fått betyg i varierar. Det vanligaste är att eleverna läser 11 eller 16 ämnen. Jämförelser mellan kommuner blir därmed olämplig enligt både SKL och Skolverket. Vi har därför valt att ta bort betygen i årskurs 6 när vi räknar fram det sammanvägda resultatet. I tabellbilagan lyfter vi istället den genomsnittliga betygspoängen och andelen som minst har fått E (godkänt betyg) i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk.

Resultatet visar på en höjning både totalt och på ämnesnivå när det gäller genomsnittlig betygspoäng. Det finns en grundläggande svårighet i att analysera andelen elever som uppnått eller inte uppnått kunskapskraven (A-E) eftersom elever läser olika ämnen och olika många ämnen. Med detta i åtanke så nådde 80,5 procent av eleverna kravnivån i alla ämnen, vilket är en höjning med en procentenhet jämfört med tidigare år. Flickornas resultat ligger på 83,7 procent och pojkarnas på 77,4 procent.

Resultatet visar på en höjning både totalt och på ämnesnivå när det gäller genomsnittlig betygspoäng.

TABELL 4. Resultatutveckling i riket, betyg årskurs 6

	Andel (%) som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Andel (%) som inte har uppnått kunskapskraven i ett ämne	Andel (%) som inte har uppnått kunskapskraven i två eller flera ämnen	Andel (%) som inte har uppnått kunskapskraven i något ämne
2013/14, totalt	79,5	7,9	12,1	0,6
2014/15, totalt	80,5	7,4	11,5	0,6

De estetiska ämnena visar högst resultat när det gäller andelen med godkända betyg (A-E). Svenska som andraspråk och matematik visar lägst resultat, både vad gäller andelen elever med godkänt betyg och betygspoäng. Flickor har högre resultat än pojkar i samtliga ämnen. Det gäller även idrott och hälsa, vilket skiljer sig jämfört med betygen i årskurs 9 och mot föregående läsår då en högre andel pojkar uppnådde minst E.

Elevernas syn på skolan

En viktig nyckel till skolans framgång finns i samspelet mellan elev och lärare. Hur väl skolan lyckas med sitt uppdrag handlar om förmågan att fånga elevernas engagemang, motivation och delaktighet. SKL:s elevenkät visar hur eleverna ser på skolan och undervisningen.

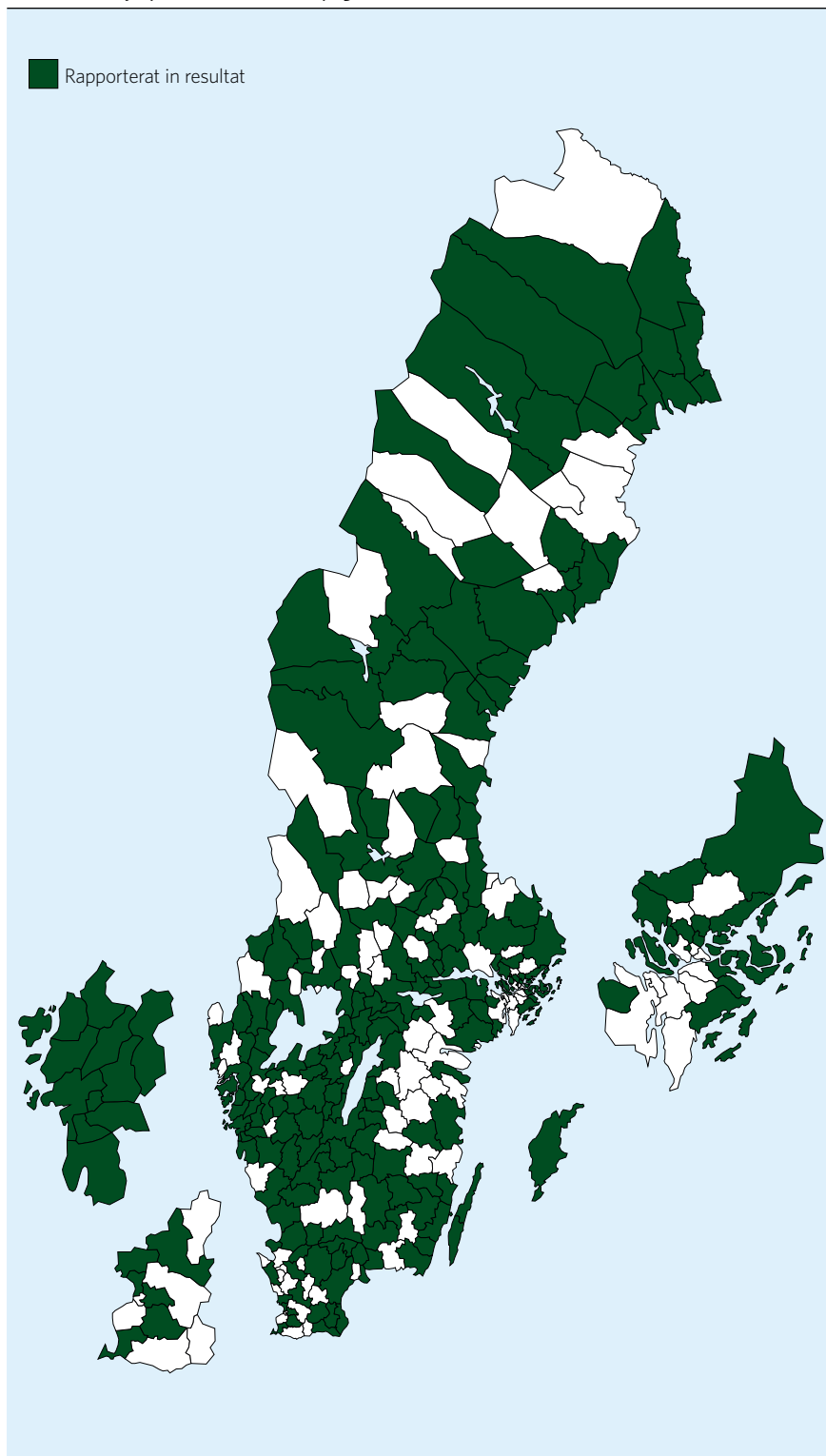
Elevenkäten mäter hur väl skolan och kommunen lyckas med sitt värdegrundarbete och andra aspekter som har med skolans hela uppdrag att göra. Tillsammans med kunskapsindikatorerna i Öppna jämförelser ger enkäten en bred bild av kommunernas skolverksamhet.

En av Sveriges största elevenkäter

Läsåret 2014/15 har 203 kommuner rapporterat in resultat på elevenkäten. Det motsvarar 70 procent av landets kommuner. Antalet svarande elever varierar något år från år. Detta beror dels på årskullarnas storlek, dels på att en del nya kommuner tillkommer medan andra väljer att inte delta. Med anledning av att inte samma kommuner svarar varje år bör man vara försiktig med att göra jämförelser över tid. Totalt har ungefär 100 000 elever besvarat enkäten och svarsfrekvensen ligger i år på 80 procent, vilket är högt.

Totalt har ungefär 100 000 elever besvarat enkäten och svarsfrekvensen ligger i år på 80 procent, vilket är högt.

KARTA 3. Kommuner som har rapporterat in resultat på frågorna om "Elevernas syn på skolan" läsåret 2014/15.

TABELL 5. Antal kommuner och elevernas svarsfrekvens

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Antal svarande kommuner	122	166	192	203	203
Antal svarande elever (åk 5 och 8)	60 630	87 514	104 000	98 581	99 723
Svarsfrekvens, andel elever i deltagande kommuner	76 %	76 %	75 %	82 %	80 %

De flesta elever har en positiv syn på skolan

Elevenkäten har nu genomförts i fem år. Precis som tidigare år visar resultatet att majoriteten av eleverna har en positiv syn på skolan. Det sammanvägda resultatet, som är ett genomsnitt av samtliga frågor, visar att 87 procent av eleverna i årskurs 5 och 75 procent av eleverna i årskurs 8 har angett något av de positiva svarsalternativen.

FIGUR 2. Svarsalternativ på frågorna om "Elevernas syn på skolan"

Stämmer helt och hållet
 Stämmer ganska bra
 Stämmer ganska dåligt
 Stämmer inte alls
 Vet inte

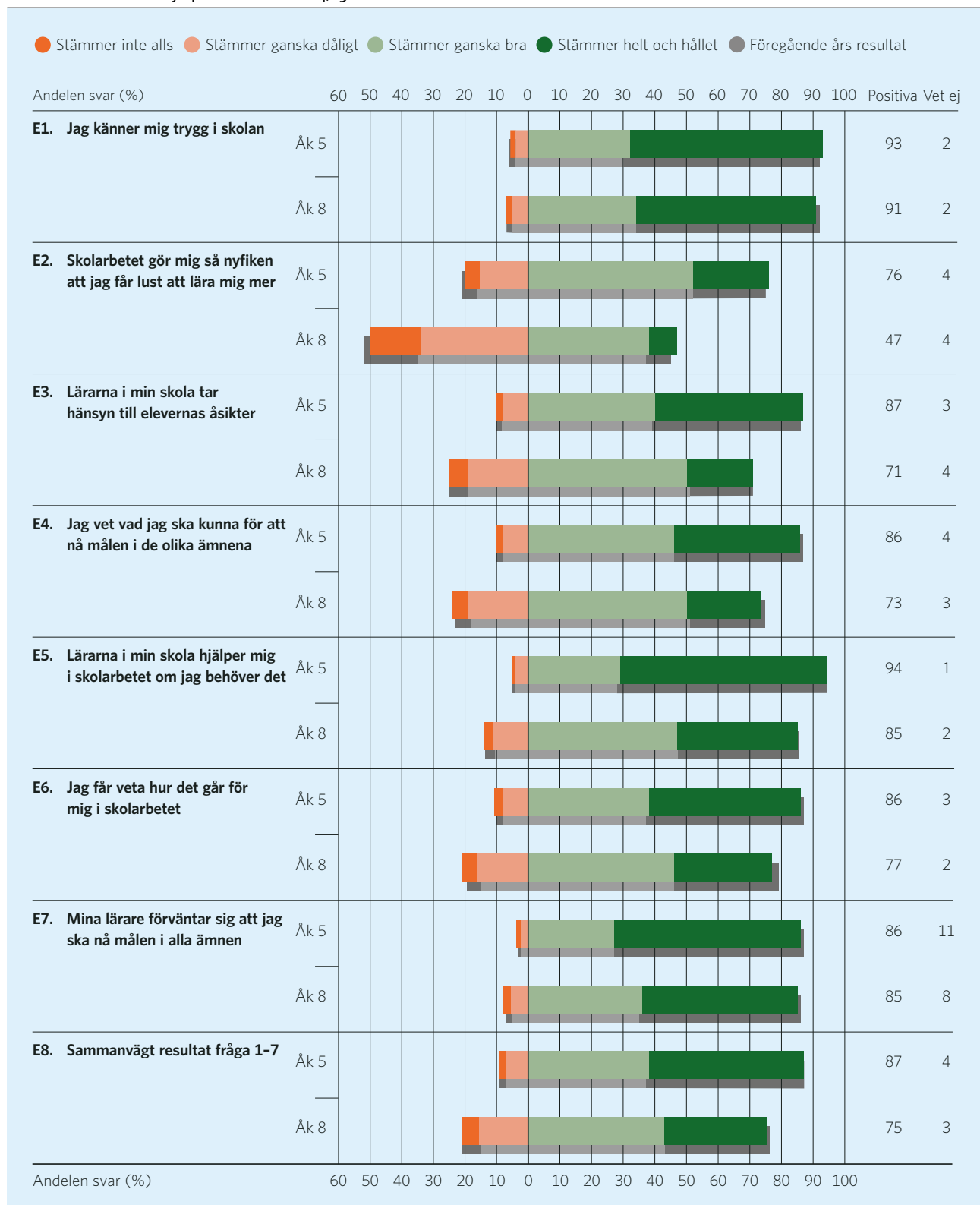
De positiva svarsalternativen
 utgör grunden för rangordningen

AKTUELL FORSKNING

Ann-Christin Wennergren har tillsammans med Ulf Blossing bland annat skrivit om vikten av att lärare och elever tillsammans gör utvecklingsarbetet till allas angelägenhet, när 25 individer istället för en lärare tar sikte på ett gemensamt mål.

Referens: Wennergren, A. & Blossing, U. (2015). *Teachers and Students Together in a Professional Learning Community*. Scandinavian Journal of Educational Research.

DIAGRAM 2. Elevernas syn på skolan läsåret 2014/15

I diagram 2 *Elevernas syn på skolan läsåret 2014/15* redovisas resultatet för respektive fråga. Excelfil med resultaten för varje kommun finns på SKL:s webbplats och på Kolada.

Resultatet visar att de flesta eleverna även i år känner sig trygga och att lärarna tar hänsyn till deras åsikter. Som vidare framgår av diagrammet upplever till exempel de flesta av eleverna att de får hjälp av lärarna om de behöver det och att de får veta hur det går i skolarbetet. Elevernas positiva syn har bekräftats varje år som enkäten har publicerats. Självklart kan vi inte vara nöjda förrän exempelvis alla elever är trygga i skolan eller får veta hur det går i skolarbetet. Men vår förhoppning är dock att resultaten både kompletterar debatten och nyanserar bilden av hur väl den svenska skolan lyckas med sitt uppdrag.

I likhet med tidigare år är det dock en fråga som har ett sämre resultat än övriga frågor. En av fyra elever i årskurs 5 och hälften av eleverna i årskurs 8 svarar negativt på frågan "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer". Här är skillnaden mellan årskurserna störst och resultatet varierar också mest mellan kommunerna. Vi kan dock notera en förbättring av resultatet för elever i årskurs 5 över tid. För fem år sedan gav 71 procent av eleverna ett positivt svar. Denna siffra har förbättrats varje år och ligger nu

Vår förhoppning är att resultaten både kompletterar debatten och nyanserar bilden av hur väl den svenska skolan lyckas med sitt uppdrag.

FRÅN MÅL TILL KUNSKAPSKRAV

Vi har valt att se över frågorna som har ställts i SKL:s elevenkät: Elevernas syn på skolan. Två ändringar har genomförts. Vi har bytt ordet "mål" till "kunskapskrav" i fråga 4 och 7 enligt Lgr 11. Ändringen gäller från läsåret 2015/16 som kommer att presenteras i nästkommande Öppna jämförelser - Grundskola.

Not. 11.
Mer om hur elevers motivation kan stärkas hittar du i Öppna jämförelser - Grundskola 2013.

HITTA DIN KOMMUNS RESULTAT I KOLADA

En nyhet för i år är att resultaten på elevenkäterna finns i "Färdiga presentationer" i Kolada. Här hittar du din kommuns resultat över flera år.

Öppna www.kolada.se
– välj "Färdiga presentationer"
– välj "Öppna jämförelser -
Grundskola, elevenkät"

Vad observant på att en manuell justering av rangordningens riktning är nödvändig i Kolada.

på 76 procent. I årskurs åtta kan vi däremot inte se motsvarande förändring.¹¹ En jämförelse med tidigare år visar att den frågan där resultatet har sjunkit som mest de senaste två åren i årskurs 8 är "Jag får veta hur det går gör mig i skolan" där andelen som har svarat positivt har sjunkit från 81 till 77 procent. Det sammanvägda resultatet för samtliga frågor för årskurs åtta har på två år sjunkit från 77 till 75 procent av eleverna som anger positiva svar. Denna förändring är liten, men utvecklingen bör följas framöver.

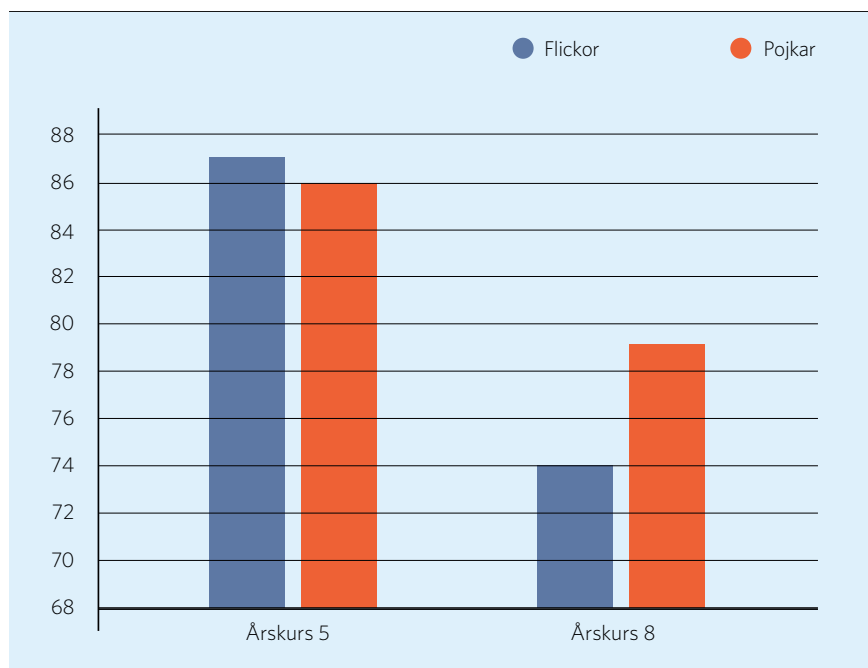
Precis som i tidigare rapporter är eleverna i årskurs 5 mer positiva än eleverna i årskurs 8. Resultaten är också stabila över tid.

Resultat för pojkar och flickor

En analys av resultaten för pojkar respektive flickor visar att skillnaden mellan flickors och pojkars svar är mindre i årskurs 5 än i årskurs 8. I årskurs 5 är det framförallt frågan "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer" som skiljer sig åt, där fyra procent fler av flickorna är positiva. I årskurs 8 svarar pojkarna mer positivt än flickorna på alla frågor utom en.

DIAGRAM 3. E6 Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet. Andel (%) som svarat "Stämmer helt och hållet" och "Ganska bra"

Ett exempel på hur skillnaden mellan pojkar och flickor ökar mellan årskurserna visar frågan "Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet". I årskurs 5 svarar 87 procent av flickorna och 86 av pojkarna positivt på frågan. I årskurs 8 har den totala andelen elever som svarar positivt sjunkit och skillnaden mellan pojkar och flickor blivit större. Diagrammet visar att 74 procent av flickorna svarar positivt och 79 procent av pojkarna.

De två frågor där eleverna svarar mest positivt och skillnaden mellan pojkar och flickor är liten är "Jag känner mig trygg i skolan" och "Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det".

Arjeplog och Sävsjö har högst resultat

SKL rangordnar kommunerna efter deras sammanvägda resultat. I tabell 6 på nästa sida presenterar vi de tjugo kommuner som har högst sammanvägt resultat i årskurs 5 och årskurs 8. Fullständig lista med resultat på alla frågor för respektive kommun finns på www.skl.se/ojgrundskola och på Kolada.

I Arjeplog svarar 98 procent av eleverna i årskurs 5 positivt vilket ger kommunen landets högsta resultat. Arjeplog fanns bland de tjugo bästa kommunerna även år 2012 och 2013. Flera av de tjugo bästa har haft bra resultat för årskurs 5 under de år som enkäten genomförts. Exempelvis fanns Härjedalen, Nybro, Ovanåker, Ragunda, Smedjebacken, Sävsjö, Tingsryd och Tranemo med bland de tjugo bästa även förra året. Nybro är den enda kommun som har funnits med samtliga fem år.

I Arjeplog svarar 98 procent av eleverna i årskurs 5 positivt vilket ger kommunen landets högsta resultat.

Malung-Sälen
visar stabila och
bra resultat.

Sävsjö kommun har högst resultat för årskurs 8. Precis som resultatet för årskurs 5 återkommer många av kommunerna på listan under de fem år som enkäten har genomförts. Eda, Färgelanda, Laxå, Nybro och Ragunda fanns exempelvis med bland de 20 kommuner med högst resultat förra året. De fina resultaten för Nybro gäller inte bara årskurs 5, utan fortsätter i årskurs 8 där kommunen har funnits bland de 20 bästa under fyra år. Läs mer om Nybro i intervjun på nästa sida.

Även Malung-Sälen visar stabila och bra resultat. Under fyra av de fem år som enkäten har genomförts har de funnits bland de 20 bästa både i årskurs 5 och årskurs 8. Malung-Sälen är samtidigt en kommun som har bra kunskapsresultat över tid.¹²

TABELL 6. Kommuner med högst sammanvägt resultat på elevernas syn på skolan läsåret 2014/15

Årskurs 5 Kommun	Andel stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra	Årskurs 8 Kommun	Andel stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra
1 Arjeplog	98	1 Sävsjö*	92
2 Arvidsjaur	97	2 Färgelanda	89
3 Växjö*	96	3 Laxå*	89
4 Ragunda	96	4 Ragunda	88
5 Smedjebacken	96	5 Munkfors	87
6 Simrishamn	95	6 Eda	87
7 Sävsjö	95	7 Grästorp	87
8 Nybro	94	8 Malung-Sälen	86
9 Härjedalen	94	9 Mönsterås*	86
10 Malung-Sälen	94	10 Fagersta	85
11 Storuman	94	11 Nybro	84
12 Nykvarn	94	12 Helsingborg	84
13 Tranemo	94	13 Falun	84
14 Vimmerby	93	14 Smedjebacken	83
15 Tingsryd	93	15 Sundsvall*	83
16 Gällivare	93	16 Boxholm*	83
17 Ovanåker	93	17 Kalmar	83
18 Lekeberg	93	18 Osby	83
19 Kalmar	93	19 Vimmerby*	83
20 Karlsborg	93	20 Gnosjö*	83

* Svarefrekvens under 70 procent för läsåret 2014.

Not. 12.

Här kan du läsa mer om Malung-Sälen och deras arbete: Öppna jämförelser - Grundskola 2014, sid 29 och "Konsten att nå resultat. Erfarenheter från framgångsrika skolkommuner", SKL 2009.

I Nybro ser eleverna positivt på skolan år efter år

Nybro är den enda kommun som funnits med bland de tjugo bästa kommunerna i fem år. I samband med förra årets Öppna jämförelser frågade vi Christer Kratz, dåvarande skolchef, om orsakerna till de positiva resultaten och hur det kommer sig att eleverna, både i årskurs 5 och 8, har så positiv syn på skolan år efter år.

– Det är en bredd av framgångsfaktorer. I första hand har vi i Nybro många duktiga lärare som lyckas entusiasmera och inspirera sina elever. Vi har en hög andel behörig personal och flera forum för pedagogiska diskussioner utifrån identifierade utvecklingsområden i vårt kvalitetsarbete.

Christer Kratz betonar också vikten av elevinflytande. Elever som har inflytande över sin utbildning blir också mer motiverade att lära sig – och vill lära sig mer.

– Därför håller vi ständigt igång arbetet med inflytande och delaktighet. Konkret handlar det om att det måste finnas en dialog mellan elev och lärare kopplat till studieresultat och nyfikenhet. Detta i kombination med höga förväntningar på ett individuellt plan skapar framgång.

Organisationen genomsyras i stora delar av en genuin inställning om att ”varenda unge ska lyckas”.

– Det finns ett stort fokus på likvärdighetsfrågor. Nämnd och förvaltning arbetar för att vara EN skolkommun och hanterar därför flera viktiga frågor över hela förvaltningen, till exempel delar av uppföljningen av kränkningar, elevhälsa och särskilt stöd, fortsätter Christer Kratz.

– Vi arbetar aktivt med att förstärka skolledarnas pedagogiska uppdrag. Vi tar avstamp i aktuell forskning och identifierade framgångsfaktorer, sedan försöker vi omsätta dessa kunskaper i praktiken. Vi arbetar till exempel med att utveckla lärares ledarskap i klassrummet och alltmer med kollegialt lärande. Och i alla delar är det viktigt att både lärare och rektorer har elevernas bästa för ögonen. I en uppdragsfokuserad dialog mellan lärare och skolledning skapas goda förutsättningar för hög måluppfyllelse.

Röster från elever i Nybro

För att få elevernas bild frågade Lärande- och kulturförvaltningen ett av elevråden vad de trodde de positiva resultaten beror på. Elevrådet samlade i sin tur in svar från eleverna som bland annat lyfte fram:

- ✦ ”Vi har utvärderingar i slutet av varje arbetsområde där vi får vara med och tycka till hur man ska arbeta med nästa arbetsområde”.
- ✦ ”Varierande arbetssätt som gör att man blir motiverad”.
- ✦ ”Lärarna är bra för de ger oss stort inflytande och vågar prova nya vägar som är intressanta”.
- ✦ ”Lärarna hjälper en framåt och man blir ’pushad’ vilket gör att man vill lära sig mer”.
- ✦ ”Uppgifterna får oss att tänka mer själva, vi får ledtrådar som gör att man blir nyfiken att veta mer”.
- ✦ ”Det finns många gånger möjligheter att söka egen kunskap vilket gör att man blir mer nyfiken”.

Nyanlända elever

De senaste åren har antalet nyanlända elever i den svenska skolan ökat, något som ställer högre krav på kommuner och skolor. Runt om i landet möter vi engagemang, handlingskraft och en stor vilja att ge de nyanlända eleverna en god undervisning. Samtidigt behöver huvudmän och skolor bättre förutsättningar att lyckas i sitt uppdrag. Det är också än viktigare att lära av andras erfarenheter av ett väl fungerande mottagande.

Under 2015 tog Sverige emot 70 384 asylsökande barn, varav de allra flesta går i förskola och skola. Cirka 20 000 nyanlända barn fick uppehållstillstånd och blev kommunmottagna under året. Ett flertal kommuner fick 2015 en ökning på 20-50 procent barn i kommunen, beroende på ålder. I exempelvis Borgholm motsvarar de nyanlända eleverna 2015 över 40 procent av 6-åringarna i förskoleklass och 20-25 procent av barnen i årskurs 1-6 som bor i kommunen. I Åsele ökade andelen barn i åldern 13-15 år (årskurs 7-9) med nästan 40 procent. Ljusnarsberg har en motsvarande ökning för 13-15 åringar på nästan 30 procent.¹³

En stor majoritet av de nyanlända i äldre årskullar är pojkar och många är ensamkommande barn.

Kommunernas mottagande, organisation och arbetssätt behöver ständigt utvecklas, inte minst för att det i allmänhet tar längre tid för nyanlända elever att nå skolans kunskapskrav än för elever som är födda i Sverige. Detta beror

Not. 13.
Migrationsverkets statistik 2015 och Skolverket (2016) Nyanlända - aktuell statistik november 2015. Beskrivande statistik.

bland annat på att de måste lära sig ett nytt skolspråk och samtidigt ta del av undervisning på det nya språket. En bra skolgång för nyanlända elever är viktigt för att komma in i det nya samhället. Skolan kan ge kunskap, trygghet och vänner.

I detta kapitel lyfter vi särskilt fram exempel på framgångsfaktorer i arbetet med att utveckla mottagande och skolgång för nyanlända elever. Vi beskriver vad myndigheter och olika forskare pekar på samt hur Uppvidinge kommun arbetar med mottagande och skolgång för nyanlända, liksom Nationellt centrum för svenska som andraspråks perspektiv i dessa frågor. Inledningsvis skildrar vi även hur mottagandet ser ut i landet, vilka elever som räknas som nyanlända elever och vad som är möjligt att följa upp med statistik inom skolområdet. När det gäller utbildning för nyanlända elever finns också särskilda utmaningar. I kapitlet kan du även läsa om hur SKL vill förbättra förutsättningarna för kommunernas arbete.

Staten ansvarar för asyl- och flyktingmottagandet i Sverige. Men mycket av det konkreta arbetet sker i kommuner och landsting.

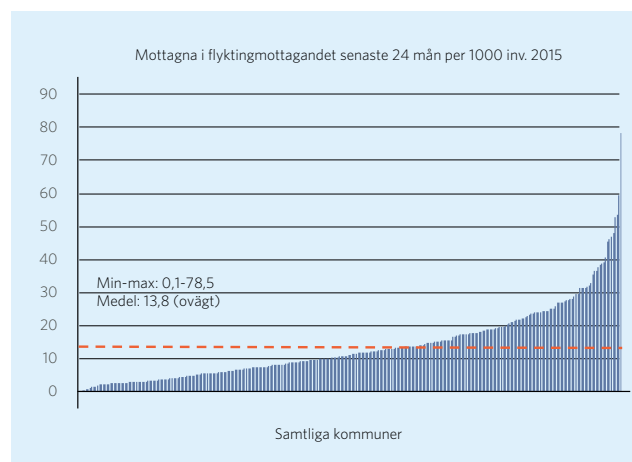
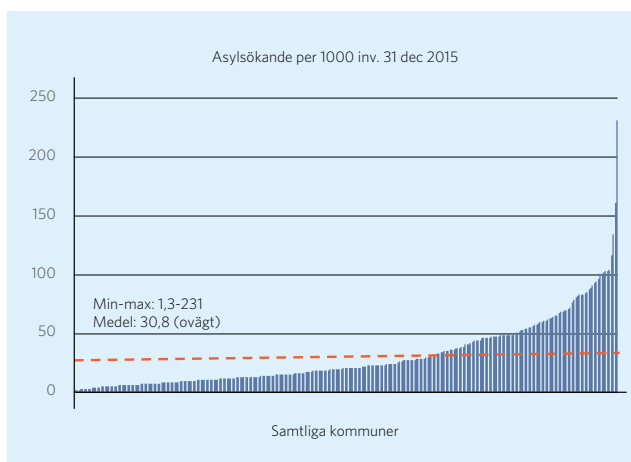
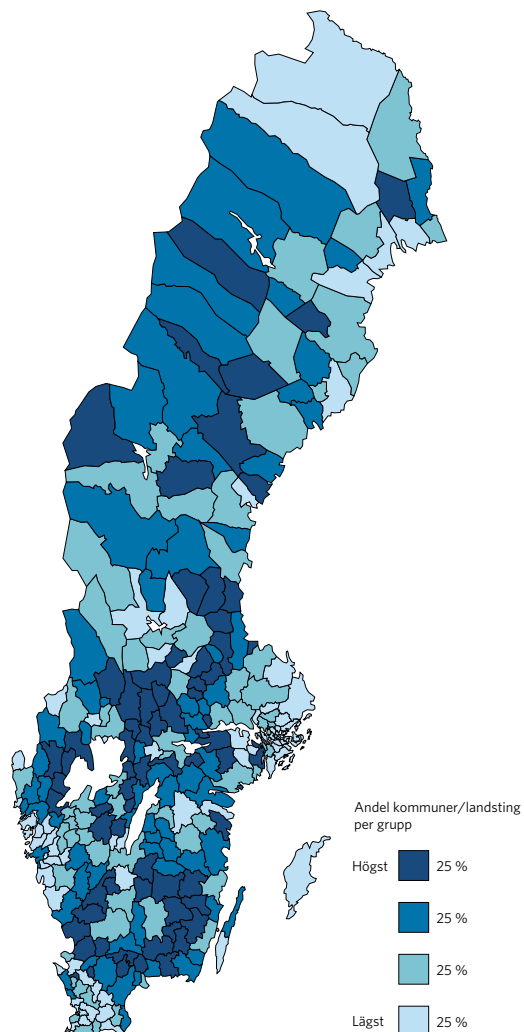
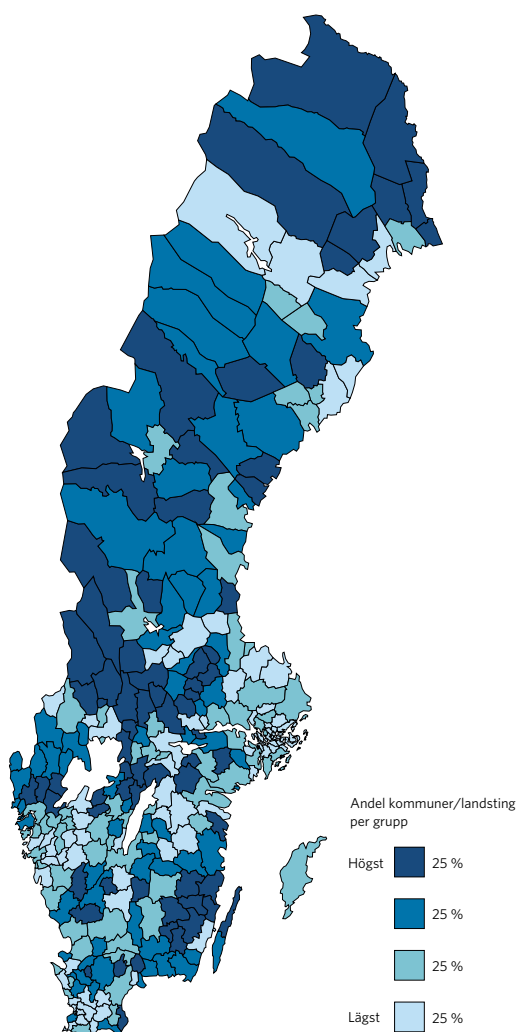
Flyktingsituationen

De flesta asylsökande flyr till Sverige från krig och svåra förhållanden i Syrien, Afghanistan, Irak och Eritrea. Staten ansvarar för asyl- och flyktingmottagandet i Sverige. Men mycket av det konkreta arbetet sker i kommuner och landsting. Alla ensamkommande måste få boende och omsorg, och ska erbjudas skola. Alla asylsökande har rätt till hälsoundersökning och vård. Det stora antalet personer i mottagandet leder till att kommuner arbetar intensivt med att hitta boenden. Asylsökande barn och ungdomar har rätt till förskola och skola upp till 18 års ålder.

Det finns stora skillnader i hur många nyanlända och asylsökande vuxna och barn som varje kommun tar emot. För att ge en översiktlig bild över hur andelen asylsökande och mottagna, både vuxna och barn, är fördelade över landet se kartor 4 och 5.

KARTOR 4 OCH 5. Hur asylsökande och mottagna i flyktingmottagandet är fördelade över landet

NYANLÄND ELEV ENLIGT SKOLLAGEN

Från den 1 januari 2016 är en definition av nyanländ elev införd i skollagen (2010:800, 3 kap, 12 a §).

Med nyanländ avses den som:

- › har varit bosatt utomlands,
- › nu är bosatt i landet, och
- › har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap, 2 § Lag (2015:246). För mer information om skollagsändringarna för nyanlända elever, se bilaga 3. Enligt skollagen är eleven nyanländ oavsett om den är asylsökande eller har uppehållstillstånd.

Följaktligen finns alltså ett visst glapp mellan skollagens definition av nyanlända elever och statistikens kategori nyinvandrade elever.

Begrepp och statistik

Vilka barn är nyanlända?

Nyanlända elever är asylsökande, flyktingar med uppehållstillstånd inklusive deras anhöriga, barn till EU-medborgare som arbetar i Sverige, arbetskraftsinvandrare från länder utanför EU och barn till gäststuderande från andra länder. De har alla rätt att gå i skolan, men asylsökande barn har ingen skolplikt.

När vi talar om nyanlända elever handlar det om en heterogen grupp. Det är både ensamkommande och barn som av olika orsaker har flyttat hit med sina vårdnadshavare. Det är barn i olika åldrar med olika erfarenheter av att gå i skolan. En del har många skolår bakom sig, medan andra har kort eller ingen skolbakgrund.

Nyanlända, nyinvandrade och okänd bakgrund

I statistiken är det idag inte möjligt att identifiera personer som nyanlända innan de har blivit folkbokförda i Sverige och fått svenskt personnummer. Med folkbokföringen antecknas ett invandringsdatum i Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen (RTB). Först när eleven finns med i RTB (fått ett personnummer) kan hans bakgrund fastställas. Därför beskriver Skolverkets statistik istället *nyinvandrade elever*. Med detta begrepp avses elever som invandrat och blivit folkbokförda i Sverige de senaste fyra åren (vid tidpunkten för mätning). Dessa elever har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare. Följaktligen finns alltså ett visst glapp mellan skollagens definition av nyanlända elever och statistikens kategori nyinvandrade elever. Mot bakgrund av de längre handläggningstiderna för asylsökande hos Migrationsverket kan skillnaderna mellan de två sätten att beskriva elever som nyligen kommit till Sverige öka. En elev som i statistiken blir kategoriserad som nyinvandrad kan beroende på Migrationsverkets handläggningstider ha befunnit sig i landet i mer än fyra år.

Utöver kategorin nyinvandrade elever omfattar statistiken också elever med *okänd bakgrund*. Här ingår både elever som nyligen anlänt till Sverige men ännu inte blivit folkbokförda och elever som har skyddad identitet.

Under de senaste åren har kategorin elever med okänd bakgrund ökat, vilket hänger samman med den stora ökningen av antalet asylsökande i skolålder. För närvarande utreder Skatteverket möjligheterna att utforma ett nationellt system för så kallade samordningsnummer för asylsökande personer. Med ett sådant system kommer det bli möjligt att urskilja nyanlända elever ur kategorin okänd bakgrund. Därmed kan också statistiken bättre beskriva hela gruppen nyanlända elever enligt skollagens definition.

Här kan du hitta Skolverkets statistik om nyinvandrade elever

Statistiken om nyinvandrade elever i grundskolan är relativt fragmentarisk. I Skolverkets statistik finns uppgifter om resultat för nyinvandrade elever på riksnivå, samt uppgifter om andel nyinvandrade elever per skolenhet i SALSA. På riksnivå hålls uppgifter för elever med okänd bakgrund separat från nyinvandrade elever, medan de två grupperna slås samman i SALSA. På kommunnivå redovisar SIRIS numera elevers resultat med eller utan nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund. Det går alltså inte att urskilja resultaten just för dessa elevgrupper. Inte heller uppgifter om hur stor andel nyinvandrade elever utgör per kommun går att hämta här.

Statistiken om nyinvandrade elever i grundskolan är relativt fragmentarisk.

Skollagsändringar och Skolinspektionen

Den 1 januari 2016 trädde ett antal skollagsändringar som rör mottagande och skolgång för nyanlända elever i kraft. Se bilaga 3 för mer information. Skolinspektionen har i sina granskningar gjort flera rapporter som rör utbildning för nyanlända och asylsökande elever. Mer information om myndighetens slutsatser och rekommendationer finns på www.skolinspektionen.se.

Särredovisning av nyanlända elevers betyg

Göteborgs stad arbetar med att ta fram ett system för att enhetligt och systematiskt kunna särredovisa nyanlända elevers betyg. Vi ställer några frågor till Karin Pleijel (MP), kommunalråd med ansvar för Göteborgs skolor, om deras arbete.

Vad är syftet med att särredovisa nyanlända elevers betyg?

– Många nyanlända elever kommer i de senare skolåren och ska på kort tid tillgodogöra sig skolans totala kunskapsinnehåll och ett helt nytt språk. Om man endast synliggör hela skolans resultat kommer det därför att se ut som att det sjunkit till följd av de nya eleverna. Detta upplevs som negativt, både inom skolan, och för gruppen nyanlända som upplever sig ha misslyckats med sina studier när man på ett ganska orimligt sätt jämför dem med elever som har ett stort försprång genom sitt språk. Även de föräldrar och barn som väljer skola kan förledas att tro att kvaliteten

brister på den aktuella skolan. Detta kan vara en helt felaktig slutsats. Om man däremot särredovisar kommer i alla fall inte denna missvisande aspekt med i jämförelsen.

Är förändringen en konsekvens av att Skolverket inte längre särredovisar resultatuppgifter för nyinvandrade elever i Siris?

– Nej, vi har behov av att göra detta för egen del, bland annat för att följa upp vårt arbete med att aktivt sprida nyanlända elever till fler skolor, speciellt till skolor som tidigare inte tagit emot nyanlända.

”Många nyanlända elever kommer i de senare skolåren och ska på kort tid tillgodogöra sig skolans totala kunskapsinnehåll och ett helt nytt språk.”

Kan uppföljningen på lokal nivå bättre fånga hela gruppen nyanlända elever?

– På lokal nivå, inte minst på skolnivå har man kännedom om mer detaljer inom gruppen ”nyanlända”, och särredovisningen kan vara ett av flera verktyg för att bättre kunna förstå vilka specifika insatser som skolan behöver ta till för att nå största utveckling för sina elever.

Tänker ni att de nyanlända elevernas resultat ska följas upp mer löpande och användas som grund för insatser?

– Om uppföljningen av gruppen nyanlända visar att det finns skolor som är extra framgångsrika i att skapa god kunskapsutveckling för denna grupp, är detta intressant att fördjupa sig mer i. Att sprida lärande exempel är alltid viktigt, och inte minst i relation till att många skolor är ganska ovana att få många nyanlända elever.

Framgångsfaktorer i utbildning för nyanlända elever

Vad kan huvudmän och skolor göra för att skapa de bästa förutsättningarna för nyanlända elevers lärande? OECD, Skolverket, Skolinspektionen och olika forskare pekar på ett antal utmaningar och framgångsfaktorer. Nedan följer några sådana exempel. De framgångsfaktorer som vi lyfter fram ställer stora krav på huvudmännens beredskap, organisation och arbete. Samtidigt vet vi att situationen på många håll i landet är ansträngd. För att klara sina uppdrag krävs att huvudmännen får goda förutsättningar från staten för att genomföra arbetet.

Utbildningssystemets beredskap

För elever påverkas skolframgång av en mängd olika faktorer och detsamma gäller för nyanlända elever. Socioekonomisk status och utbildningsbakgrund från hemlandet påverkar resultaten, liksom deras egna ambitioner. Men även kvaliteten och beredskapen i mottagarlandets utbildningssystem är viktig. Struktur, kunskap och insikt om mottagande och organisation av utbildning för nyanlända elever i hela kommunens styrkedja har identifierats som en framgångsfaktor.

Det systematiska kvalitetsarbetet har en avgörande betydelse för hur skolan utvecklas. Det handlar om ett ständigt pågående förbättringsarbete att se hur verksamheten fungerar, analysera varför den fungerar som den gör, ta reda på hur den kan förbättras och att genomföra förbättringar för att sedan följa upp om resultatet blev det förväntade. Detta ska ske på alla nivåer, i varje klassrum och i kommunen som helhet. Här behöver huvudman och skola också synliggöra hur mottagande och lärande fungerar för nyanlända elever på kommunens skolor.

Kartläggning av elevens kunskaper och flexibel organisation

För att nå goda resultat rekommenderas att utbildningen och undervisningen planeras utifrån en bedömning av elevens kunskaper och erfarenheter. Kartläggningen ska göras i ett så tidigt skede som möjligt för att utbildningen ska kunna anpassas efter individen.¹⁴ Forskning pekar också på vikten av att kartläggningen har fokus på elevens starka sidor, i samband med att eleven börjar på skolan. Hur undervisningen organiseras bör även kunna ändras över tid. Ämnesinnehållet ska erbjuda eleven tillräcklig utmaning och kombineras med stöttning i lärandet.

Helhetssyn och gemensamt ansvar

En samsyn i förhållningssättet på skolan lyfter många fram som en framgångsfaktor samt att all personal på skolan tar ett gemensamt ansvar för de nyanlända elevernas lärande och välmående. Ett exempel på det är en väl fungerande samverkan dels mellan studiehandledare på modersmålet och undervisande ämneslärare dels mellan lärare i förberedelseklass och övriga lärare.

Ett inkluderande förhållningssätt är en annan nyckel till framgång. Det handlar bland annat om att se flerspråkighet och mångfald som en tillgång i undervisningen och att utbildningen utgår från elevens delaktighet, såväl socialt som pedagogiskt.

SKOLGÅNG FÖR NYANLÄNDA ELEVER – SKL:S MEST NEDLAD- DADE RAPPORT 2015

SKL:s utgångspunkt är att kommuner och skolor har mycket att lära av varandra. Under 2015 publicerade därför SKL i samarbete med Skolverket inspirationsmaterialet *Skolgång för nyanlända elever – Exempel och inspiration från kommuner*. Innehållet i materialet bygger på intervjuer med personer i kommuner, såväl på förvaltningsnivå som på skolnivå. Här finns exempel på hur några kommuner har valt att organisera mottagandet av nyanlända elever och hur de arbetar för att ge dem så goda förutsättningar som möjligt för lärande. Intervjupersonerna ger sin egen bild av vad som är viktiga förutsättningar för ett bra mottagande och nyanlända elevers lärande. De beskriver både nuläge och aktuella utvecklingsbehov.

Materialet kan laddas ner eller beställas från SKL:s webbutik.

Not. 14.

Enligt skollagen, från och med den 1 januari 2016, ska bedömningen göras senast inom två månader från att eleven har tagits emot i skolväsendet. Bedömningen ska ligga till grund för placering i årskurs och undervisningsgrupp.

Rutiner för kommunikation vid övergångar

Vid övergångar mellan olika undervisningsformer, skolformer och skolor är det viktigt att skolan säkerställer att information inte går förlorad. Det kan behövas rutiner för kommunikation mellan de berörda verksamheterna eller skolorna.

Kompetens hos lärare och övrig personal

Kompetensen hos lärare och övrig skolpersonal är något av det mest avgörande för att eleverna ska lyckas med sin utbildning. Många lärare är osäkra på hur de på ett bra sätt ska möta kulturell mångfald och flerspråkighet i klassrummet.

Det är idag stor brist på lärare i svenska som andraspråk och modersmåls-lärare. Men även skolledare, lärare i alla ämnen och övrig skolpersonal som exempelvis studie- och yrkesvägledare och elevhälsopersonal behöver kompetensutveckling om mottagande och utbildning för nyanlända elever samt ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Höga förväntningar

Nyanlända elever behöver precis som övriga elever mötas av höga förväntningar. Skolan måste utgå från att nyanlända elever kan nå lika höga resultat som andra elever. Studier visar att invandrare elever, trots svårigheter i skolan, ofta har höga ambitioner att lyckas. De har lika höga förväntningar på sig själva som andra elever.

Språkstöd gör skillnad

En utmaning för nyanlända elever är att lära in ett nytt språk samtidigt som de ska tillgodogöra sig undervisningen på det nya språket. Ju senare en elev invandrar desto större utmaning innebär det att lära sig språket och komma

En utmaning för nyanlända elever är att lära in ett nytt språk samtidigt som de ska tillgodogöra sig undervisningen på det nya språket.

ikapp de jämnåriga i årskurser där undervisningen ställer höga kognitiva krav. Att lära sig ett skolspråk tar längre tid än att lära sig ett vardagsspråk. Enligt forskare kan det ofta ta minst fem år att utveckla ett skolspråk.¹⁵

En betydelsefull insats är att erbjuda kontinuerligt språkstöd i ordinarie klassrumsundervisning och att eleven får använda sina övriga språk som resurs i lärandet. Stöd på modersmålet är ofta en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig undervisningen på samma nivå som jämnåriga. Studiehandledning på modersmål har stor betydelse. Att eleven får utveckla sitt modersmål genom modersmålsundervisning gynnar även språk- och kunskapsutvecklingen på svenska. Ämnet svenska som andraspråk är också centralt för att ge eleven goda förutsättningar för lärande.

Kontakter med svenskspråkiga elever

Ytterligare en faktor som är viktig är att nyanlända elever ges förutsättningar att vara socialt delaktiga för att lära känna jämnåriga svenskspråkiga elever som inte är nyanlända. Det gynnar både språkutvecklingen och känslan av tillhörighet.

Kommunikation med vårdnadshavare

En annan framgångsfaktor är att skolan har goda relationer med de nyanlända elevernas vårdnadshavare. Föräldrar till nyanlända grundskoleelever lyfter fram betydelsen av att få ordentlig information om barnets skolgång och mötas med en förståelse för deras situation som föräldrar.

OECD rekommenderar att skolan ger extra stöd och vägledning till nyanlända elevers föräldrar eftersom de inte har samma kunskaper som övriga föräldrar om utbildningssystemet i det nya landet. För ensamkommande elever behöver skolan utveckla en god kommunikation med gode män och personal på HVB-hem.

Deltagande i förskola har effekt på läsförståelse

För familjer som invandrar då barnet är litet rekommenderar OECD att barnet går i förskola. Detta har visat sig ha en gynnsam effekt på barnets läsförståelse i skolåldern och det finns studier som visar att invandrade elever som har gått i förskola lyckas bättre i PISA:s läsförståelsetester.

Faktorer som kan ha negativ inverkan

Tidiga yrkes- och utbildningsval kan begränsa elevens framtida möjligheter. Detta riskerar särskilt att missgynna invandrade elever. En orsak är att föräldrarna ofta inte är lika insatta i utbildningssystemet. En annan orsak kan vara låga förväntningar från omgivningen.

För att motverka segregation rekommenderar OECD att staterna bör undvika att koncentrera alla nyanlända elever till skolor där det går elever med svag socioekonomisk bakgrund. OECD framhåller också att nivågruppering kan missgynna nyanlända elever.

En betydelsefull insats är att erbjuda kontinuerligt språkstöd i ordinarie klassrumsundervisning och att eleven får använda sina övriga språk som resurs i lärandet.

FORSKNINGSANTOLOGI OM NYANLÄNDA ELEVER OCH LÄRANDE

Under 2015 publicerades forskningsantologin Nyanlända och lärande – mottagande och inkludering (Bunar, 2015). Den handlar om hur skolor kan utveckla en utmanande och stöttande lärmiljö för nyanlända elever, förutsättningar för inkludering, relationer till elevernas föräldrar samt studie- och yrkesvägledarens uppdrag. Läsaren får ta del av lärares, rektors och studie- och yrkesvägledares perspektiv samt nyanlända elevers och föräldrars erfarenheter. Forskarna enas kring ett antal slutsatser och förslag till hur skolan kan organisera ett framgångsrikt mottagande av nyanlända elever.

Not. 15.
Collier, Virginia P. (1987). Age and Rate of Acquisition of Second Language for Academic Puposes.

Nytänkande i mottagande och skolgång för nyanlända elever

Annika Sandell Ring är projektledare vid Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet. Centret ska vara en länk mellan forskning, skola och offentlighet samt bidra till bättre förutsättningar för arbete med språk- och kunskapsutveckling inom alla skolformer och ämnen. En av hennes arbetsuppgifter är att stötta skolhuvudmän och skolor att utveckla ett bra mottagande och skolgång för nyanlända elever.

Vad tänker du om att många kommuner tar emot ett stort antal nyanlända elever?

– Man måste vara ödmjuk inför det läge som kommunerna befinner sig i just nu med det ökade antalet nyanlända elever. Samtidigt är det nu som huvudmännen måste tänka kreativt när det gäller mottagande och skolgång för nyanlända elever.

Hur kan kommunen och skolan möta den utmaningen?

– Det handlar om att utveckla skolor som passar och supportar alla elevers behov – att skapa ett inkluderande utbildningssystem. Huvudmännen måste säkerställa att kunskap och kompetens finns på alla nivåer i utbildningskedjan och att man har det här gemensamma förhållningssättet i mötet med nyanlända oavsett funktion i utbildningssystemet.

– På skolan kan det innebära att se över organisationen, hur undervisningen utformas, och att hitta kreativa lösningar som till exempel att anställa flerspråkig personal för att komplettera läraren både under och efter skoltid.

Hur får man alla att dra åt samma håll i kommunen?

– Beslut på huvudmannanivå behöver vara förankrade hos lärarna så att de speglar de behov som finns i verksamheten, samtidigt som de grundar sig i forskning, beprövad erfarenhet och författning.

– Huvudmännen kan initiera samtal mellan politiker, skolledning och lärare så att man tillsammans kan utbyta erfarenheter och tankar om hur organisationen bör se ut och hur man vässar undervisningen. En sådan kommunikation mellan olika roller är enormt värdefull, inte minst nu när det är ett sådant här tryck på kommunerna.

”Rutinerna behöver vara flexibla så att de kan anpassas efter skolenheternas förutsättningar.”

Vad tänker du om huvudmannens planering av mottagandet?

– Planeringen behöver vara så konkret att den går att utvärdera. Det handlar om inskrivningssamtal, placering, kartläggningen av elevens kunskaper och erfarenheter, hur kartläggningen används samt inte minst om undervisningen. Det kan också handla om kompetensbehov och ekonomisk resursfördelning.

– Utifrån planeringen kan huvudmännen skapa rutiner för skolenheterna, vilket bör ske i samver-

kan med skolledning och lärare. Rutinerna behöver vara flexibla så att de kan anpassas efter skolenheternas förutsättningar. De kan vara några konkreta punkter som rektor använder för att följa upp och utvärdera resultaten inom skolenheten. Det behöver vara tydligt vilka som ansvarar för vad och hur skolan kan fortsätta utvecklingsarbetet.

Vilka fallgropar ser du?

– Det är lätt att fastna i samtal kring enbart organisatoriska aspekter som förberedelseklass, direktinkludering eller mottagningsenhet. Det är även mycket praktiskt som måste lösas, som exempelvis lokalfrågor, men samtidigt är det viktigt att fundera över vilken slags undervisning eleven behöver. Det handlar om hur undervisningen ska organiseras, vilka resurser som finns i form av svenska som andraspråkslärare, modersmålslärare och studiehandledare samt vilken kompetens som alla lärare behöver.

Hur fångar man elevernas kunskapsutveckling?

– Statistiken över de nyanlända elevernas skolresultat säger inte alltid så mycket om undervisningens kvalitet, något som kan kräva nya bedömningskriterier. Att använda elevernas modersmål mer i skolan för att eleverna ska få visa sina kunskaper och sin kunskapsutveckling kan spela en viktig roll.

– Det finns även ett behov av flerspråkig personal i skolan, personer som kan ha andra roller än lärare och som kan bidra till en bättre kommunikation med vårdnadshavarna. Sådana personer skulle kunna bli en brygga mellan dels skola och elev, dels skola och vårdnadshavare.

Hur kan skolan utveckla ett bra samarbete med vårdnadshavarna?

– Forskning visar att relationen till vårdnadshavare och motsvarande har stor betydelse för nyanländas resultat.

– Det är viktigt att inte bara informera utan att ställa många frågor om vilka erfarenheter de har och hur de tänker för att få reda på så mycket som möjligt om den nya eleven. Det kan finnas en god vilja att förklara, att få eleverna och deras vårdnads-

havare att förstå hur det fungerar här, men det kan leda till att skolan försöker föra över normer.

Vad tänker eleverna om den kartläggning av elevens kunskaper och erfarenheter som enligt skollagen krävs från 1 januari 2016?

– Det är genom den skolan får den information som behövs för elevens fortsatta utbildning. För många elever känns kartläggningen mycket välkommande, när någon frågar vad de kan och vad de tycker om. Sedan handlar det om att de kunskaper kartläggningen ger ska användas.

”För många elever kan undervisningen göra väldigt mycket. Skolan som system med ramar och rutiner, och lärarens relation till eleverna skapar trygghet.”

Ibland nämns den psykiska ohälsan hos nyanlända elever. Vad tänker du om detta?

– För många elever kan undervisningen göra väldigt mycket. Skolan som system med ramar och rutiner, och lärarens relation till eleverna skapar trygghet.

– Det är absolut inte alla nyanlända som utvecklar trauman på grund av att de har varit med om flykt och svåra upplevelser. Men för de som utvecklar posttraumatisk stress behövs rutiner för utredning och insatser, stöd från elevhälsan och samverkan med andra verksamheter.

Vad kan olika huvudmän och skolor lära av varandra?

– Vi ser väldigt goda exempel och innovativa arbetsätt i många mindre kommuner som inte har så lång tradition av att ta emot nyanlända. De hittar

exempelvis former för att få studiehandledningen att fungera trots brist på personal.

– Andra goda exempel, oavsett erfarenhet och kommunstorlek, är att lärarna utvecklar framgångsrika samverkansformer över ämnesgränser, mellan förberedelseklass och ordinarie klass. Och att skolan utvecklar former för föräldrasamverkan.

– En del skolor försöker involvera eleverna genom exempelvis faddersystem och värdegrundsarbete som fokuserar på likheter och olikheter. Samverkan med föreningar kan skapa social inkludering både under och efter skoltid.

ANNIQA SANDELL RINGS TIPS FÖR BRA MOTTAGANDE OCH SKOLGÅNG

- › Kompetensutveckla personalen i (sociokulturellt) förhållningsätt och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.
- › Arbeta med ett inkluderande förhållningssätt på alla nivåer.
- › Se till att det finns mötesplatser för dialog.
- › Planera och inför rutiner.
- › Se flerspråkighet som en resurs.
- › Ha ett nära samarbete med vårdnadshavare.
- › Utgå från kartläggningen av elevens kunskaper och erfarenheter i undervisningen.
- › Lär av andra kommuner och skolor.

**SKL:S KRAV FÖR ÖKAT STATLIGT
STÖD TILL KOMMUNERNAS
MOTTAGANDE**

SKL arbetar gentemot riksdag, regering och berörda myndigheter för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för kommunernas mottagande av asylsökande och nyanlända.

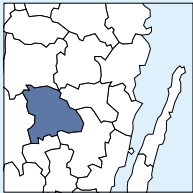
Situationen är mycket ansträngd i kommuner och landsting. Utöver regleringar behöver systemet för asyl- och flyktningmottagande ses över och bli mer långsiktigt. Kommuner och landsting måste få full ersättning från staten för sina kostnader. Nyanländas kompetens behöver också tas tillvara bättre än idag. Under 2015 upprättade vi dokumentet *Behov av regeländringar med anledning av flyktning-situationen*. Där listar vi omedelbara behov av regelförändringar eller undantag från gällande regelverk. Dokumentet som uppdateras efterhand kan laddas ner från www.skl.se.

Önskvärda regeländringar på skolområdet:

- › SKL anser att mottagandet av asylsökande och nyanlända behöver fördelas jämnare mellan landets kommuner och skolor, såväl kommunala som fristående. Anledningen är att eleverna ska få en så bra skolstart som möjligt.
- › SKL driver att ersättning för asylsökande barns skolgång ska betalas ut automatiskt från Migrationsverket. Det skulle betyda att kommunerna inte behöver ägna tid åt att återsöka ersättningar. SKL har också arbetat för att nivåerna i dessa ersättningar ska höjas. Från 1 januari 2016 genomfördes en höjning med 50 procent av ersättningen för asylsökande barn och elever.
- › SKL har krävt dispens från att kommunen måste erbjuda skolgång inom en månad för asylsökande. Skolverket förtydligade under hösten 2015 på sin hemsida att kommunerna bör sträva efter att erbjuda skolgång inom en månad, men att det får ta längre tid i de fall då det inte är möjligt, exempelvis när det kommer många nyanlända till kommunen på kort tid.
- › SKL har drivit på för att kommuner och enskilda skolhuvudmän ska kunna avtala om fjärrundervisning på entreprenad med varandra. Bakgrunden är bristen på modersmåls lärare och studiehandledare på modersmål och att tillgången till dessa kompetenser är ojämnt spridd mellan kommunerna. En statlig utredning har lämnat ett förslag om att detta kan bli tillåtet när det gäller modersmålsundervisning och studiehandledning från den 1 augusti 2016.
- › SKL arbetar för att staten ska erbjuda rimliga former för kompetensutveckling för bland annat lärare med anledning av det ökade mottagandet av nyanlända elever. Utifrån den aktuella lärarbristen är det angeläget att mer kompetensutveckling erbjuds på distans.
- › SKL har i samarbete med lärarnas fackliga organisationer och Almega Tjänsteföretagen utvecklat ett snabbspår för att ta till vara förskollärares och lärares kompetens. Denna satsning görs i samverkan med Arbetsförmedlingen och kommer igång under 2016.
- › SKL anser att kommuner som tar emot många asylsökande elever under kort tid, barn och ungdomar som sedan flyttar vidare till andra kommuner, bör ges möjlighet att erbjuda tillfälliga och flexibla lösningar för skolgång. De bör få göra undantag från kraven på att omedelbart erbjuda undervisning i alla ämnen enligt gällande timplan samt kraven på legitimerade och behöriga lärare. Flexibla lösningar i form av för- respektive eftermiddagsundervisning bör också vara möjligt under en begränsad tid. På så sätt skulle bristen på lokaler samt behöriga och legitimerade lärare kunna hanteras.
- › SKL anser också att kommunerna bör ges dispens från tidsgränsen för kartläggning av nyanlända elevers kunskaper som enligt skollagen ska göras inom två månader. Även vissa avsteg på kraven från standard som gäller skollokaler bör tillåtas.

Kommunreportage Uppvidinge

Uppvidinge kommun har länge varit ankomstkommun för asylsökande. Samtidigt presterar eleverna bättre än förväntat givet kommunens socioekonomiska förutsättningar. I det här reportaget kan du följa Uppvidinges utvecklingsarbete.

UPPVIDINGE KOMMUN

Befolkning: 9 222.

Elever, totalt i grundskolan: 1 027.

Kommungrupp: Glesbygd.

Kunskapsresultat läsåret 2014/15

Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%): 69.

Elever i årskurs 9 genomsnittligt meritvärde (17 ämnen): 205,9.

Elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, andel (%): 77.

Sammanvägt resultat, placering: : 182.

VID MÖTET DELTOG:

Helena Baardh - lärare och samordnare för förberedelseklasserna på Åsedaskolan (7-9)

Torbjörn Gustavsson (C) - ordförande i Barn- och utbildningsnämnden

Anders Käll - chef Barn- och utbildningsförvaltningen

Caj Stigson - rektor Åsedaskolan (7-9)

Roger Wisberg - utvecklingsledare

Nytänkande och samarbete ger resultat i Uppvidinge

Uppvidinge har under senare år tagit emot fler nyanlända elever än tidigare. Samtidigt presterar eleverna bättre än förväntat. Nytänkande, samarbete och långsiktighet kännetecknar kommunens arbete med nyanlända elever. Ledning och styrning är andra framgångsfaktorer.

ÅSEDA ÄR CENTRALORT i Uppvidinge kommun och här möter vi ordförande i Barn- och utbildningsnämnden, förvaltningschef, utvecklingsledare, rektor och lärare/samordnare för förberedelseklasserna.

För fem år sedan började kommunen ett arbete för att förbättra elevernas resultat som bland annat innebar att utveckla ledning och styrning av skolan.

– Nu finns en samsyn om skolans betydelse. Rollfördelningen är tydlig och målen är få och fokuserar på elevernas kunskapsutveckling, säger Torbjörn Gustavsson (c), ordförande i Barn- och utbildningsnämnden.

Stabilitet, långsiktighet och goda relationer är ord som ofta återkommer runt bordet, oavsett om vi talar om skolan i allmänhet eller om kommunens arbete med nyanlända elever. Det hänger naturligtvis ihop.

– Vi har en stabil organisation och ekonomi som bidrar till arbetsro och förutsägbarhet. Vårt förbättringsarbete har varit fokuserat, långsamt och anpassat till skolornas egna behov och förutsättningar, säger Anders Käll som är chef för Barn- och utbildningsförvaltningen.

Caj Stigson, Helena Baardh, Roger Wisberg, Torbjörn Gustavsson och Anders Käll.

DET FINNS ETT NÄRA samarbete mellan politiker, förvaltning och rektorer. Varje nämndsmöte sker på en skola och politikerna fäster stor vikt vid att få ta del av rektorernas egna beskrivningar av verksamheten och resultaten. De goda relationerna i hela organisationen ses som en framgångsfaktor i kommunen.

Helena Baardh, lärare och samordnare för förberedelseklasserna, berättar att detta präglar även Åsedaskolan.

– Klimatet på skolan är väldigt positivt och öppet. Vi har ett bra samarbete kollegor emellan och personalen känner sig betydelsefull. Jag märker också att eleverna känner ett förtroende för oss som lärare.

Caj Stigson är rektor på Åsedaskolan (åk 7-9) och pekar på att förväntningarna på eleverna är höga och att skolan har ett nära samarbete med föräldrarna.

– Föräldrarna är våra viktigaste bundsförvanter. Vi jobbar aktivt för bra relationer. Det ska inte vara något skitsnack om skolan.

”När vi tittar på enskilda individers resultat finns inte sällan elever med utländsk bakgrund bland spjutspetsarna.”

Vi återkommer till frågan om kommunens mottagande av nyanlända elever och kommunens skolresultat. Utvecklingsledaren Roger Wisberg berättar att han ibland möter förvånade reaktioner:

– Jag får ganska ofta frågan om hur vi kan ligga så bra till trots att vi har så hög invandring. Men jag brukar svara att det kanske är *tack vare* vår invandring. För när vi tittar på enskilda individers resultat finns inte sällan elever med utländsk bakgrund bland spjutspetsarna, säger han.

JU FLER NYANLÄNDA kommunen har tagit emot desto mer erfarenhet har personalen på skolorna byggt upp. Det kan också vara en förklaring till att det fungerar bra, tror Anders Käll.

Hur arbetar ni då med nyanlända elever?

– Nyanlända elever går i förberedelseklasser där de får undervisning i alla ämnen. Ämneslärarna kommer till förberedelseklasserna och undervisar. På så sätt förbereds de nyanlända eleverna för ämnesundervisningen i ordinarie klass. Samtidigt utvecklas lärarna själva av att komma och undervisa de nyanlända eleverna, säger Caj Stigson.

Helena Baardh betonar att eleverna på skolan är positiva till att det börjar nyanlända elever i klasserna. Samtidigt understryker hon att det är viktigt att förbereda klassen.

– Eleverna är väldigt positiva och förväntansfulla när det kommer nya elever.

För de nya eleverna utvecklas språket mycket när de kommer ut i klass, men de behöver en basvenska och ämneskunskaper för att kunna inkluderas. Ämneslärarna behöver därför ha ett nära samarbete med modersmålslärarna och studiehandledarna.

”Eleverna är väldigt positiva och förväntansfulla när det kommer nya elever.”

– Studiehandledaren måste ha planeringstid med ämnesläraren för att studiehandledningen ska bli effektiv, säger Helena Baardh.

MOTTAGANDE AV NYANLÄNDA elever innebär att kommuner och skolor kan behöva pröva nya arbetssätt och rutiner. Den skola i Uppvidinge som har högst andel nyanlända elever ska nu prova snabbintegrering, det vill säga att eleverna går heltid i ordinarie klass efter ungefär sex veckor. Detta försök har pågått sedan hösten 2015 och kommer att utvärderas.

Hur arbetar kommunen för att stärka lärarnas kompetens?

– Lärarna i förberedelseklasserna på skolorna har haft en gemensam studiecirkel där de utbytt

Till vänster syns kommunhuset i Uppvidinge kommun.

erfarenheter. Flera av rektorerna har också fortbildat sig eftersom de har varit intresserade av att lära sig mer. Vi måste utveckla oss hela tiden, säger Helena Baardh.

Kommunen har deltagit i Skolverkets Matematiklyft och har uppskattat det kollegiala lärandet. Nu gör kommunen särskilda satsningar för att förbättra elevernas läsförståelse. Åsedaskolan har ett projekt där skolans alla lärare F-9 arbetar gemensamt med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

– En del svenskfödda elever som kommer från ordfattiga hem skriver ett rent talspråk och kan få nästan samma resultat som en nyanländ elev, säger Helena Baardh.

”Den allra största utmaningen är att rekrytera lärare. Det måste utbildas fler”

Vilka utmaningar har Uppvidinge för skolan i stort och för nyanlända?

– Den allra största utmaningen är att rekrytera lärare. Det måste utbildas fler. Lärarlyftet kan inte lösa det totala rekryteringsbehovet eftersom antalet lärare måste bli fler, säger Anders Käll.

Caj Stigson påpekar också att fördelningen av lärarna inom kommunen kan behöva förändras.

– Bristen på kompetent personal måste än en gång ses över, för att vi ska använda lärarresurser på ett optimalt sätt.

I likhet med andra kommuner har Uppvidinge även svårt att rekrytera specialpedagoger, psykologer, kuratorer och studiehandledare på modersmål. Det underlättar om barn med samma modersmål går på samma skola för att minska studiehandledarnas resor.

Bristen på lärare, men också bristen på skollokaler, bidrar dessutom till att senarelägga nyanlända elevers övergång till ordinarie klass i flera ämnen.

– Det blir ett stopp i systemet för de elever från förberedelseklasser som är färdiga att kunna integreras i ämnen. Det gäller till exempel NO och slöjd. Det finns ett säkerhetstänk om att klasserna inte får vara för stora i dessa ämnen, säger Helena Baardh.

CAJ STIGSON SER OCKSA en ökande psykisk ohälsa bland eleverna som en utmaning för skolan. I förberedelseklasserna märks att många nyanlända elever är påverkade av de svåra erfarenheter de har med sig. Dessa elever behöver ofta mycket tid för samtal.

En bättre kommunikation med föräldrarna till de nyanlända eleverna, liksom bättre samverkan med HVB-hemmen vad gäller ensamkommande barn, är ett annat utvecklingsbehov.

– Föräldrarna måste veta vad vi på skolan förväntar oss och vice versa, säger Helena Baardh och understryker vikten av fysiska möten.

Uppvidinge har – precis som många andra kommuner – en vardag som präglas av osäkerhet när det gäller antalet nyanlända. Det ställer stora krav både på beredskap och flexibilitet.

– Svårigheten att förutse vad som ska hända påverkar vår möjlighet att arbeta långsiktigt. Det gäller både för skolan och för kommunen som helhet, säger Roger Wisberg.

Ett sätt att möta oförutsägbarheten är att utveckla kommunens samlade kunskap och kompetens. Ett tätare samarbete mellan skolorna och i rektorsgruppen kan förbättra mottagandet och skolgången för nyanlända elever. Kommunen kommer därför att, med stöd av Skolverket, skapa forum för samverkan mellan skolor. Förhoppningen är att det kommer bidra positivt till skolresultaten.

ATT FÖRBÄTTRA SKOLRESULTATEN trots de särskilda utmaningar det kan innebära att ta emot många nyanlända elever handlar inte minst om ett förhållningssätt, att alla elever är olika och måste ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. Torbjörn Gustavsson sätter ord på det.

– Vi har inte fokuserat på att dela in folk. I skolan är ju alla elever och skolan tar sitt kompensatoriska ansvar på allvar.

Referenser

- Bunar, Nihad (2015): "Nyanlända och lärande – mottagande och inkludering".
- Böhlmark, Anders et al. (2015): "Skolval och skolsegregation".
IFAU Rapport 2015:5.
- Collier, Virginia P. (1987): "Age and Rate of Acquisition of Second Language for Academic Puposes."
- Holmlund, Helena et al. (2014): "Decentralisering, skolval och fristående skolor". IFAU Rapport 2014:25.
- Migrationsverket (2016): "Statistik 2015". <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Oversikter-och-statistik-fran-tidigare-ar/2015.html>
- OECD (2015): "Immigrant Students at School".
- SKL (2016): "Asyl- och flyktingmottagande, integration".
<http://skl.se/integrationsocialomsorg/asylochflyktingmottagande-integration.998.html>
- SKL (2015): "Skolgång för nyanlända elever - Exempel och inspiration från kommuner".
- Skolinspektionen (2016): "Utbildning för nyanlända och asylsökande elever".
<https://skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/nyanlanda-elever/>
- Skolverket (2016): "Invandringens betydelse för skolresultaten".
Aktuella analyser.
- Skolverket (2016): "Nyanlända - aktuell statistik 2015". Beskrivande statistik.
- Skolverket (2015): "Slutbetyg i grundskolan, våren 2015".
Beskrivande statistik.
- Skolverket (2012): "Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid". Rapport 374.
- Utbildningsdepartementet (2009): "Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan". Prop.2008/09:199

BILAGA 1

Resultatindikatorer

Slutbetyg. A1-A7 grundar sig på slutbetyget för elever i årskurs 9 läsåret 2014/15.

Indikator	Definition	Kommentar
A1 Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%).	Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i respektive elevs utbildning. Andelen beräknas utifrån de elever som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet (elever som saknar godkänt betyg i alla ämnen ingår). Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A1 Modellberäknad. Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%), modellberäknat värde.	Uppgiften baseras på en regressionsmodell framtagen av SCB på uppdrag av SKL. Syftet med modellen är att ta hänsyn till kommuners skilda socioekonomiska förutsättningar sett till bakgrundsfaktorer hos eleverna i kommunen. De förklarande variabler som ingår i modellen är kön, föräldrarnas utbildningsnivå, andel nyinvandrade elever och behov av ekonomiskt bistånd. För definition av nyinvandrade elever, se s.38. För mer information om modellberäknade värden, se bilaga 2. Källa: SCB.	Ingen förändring.
A2 Elever i årskurs 9, genomsnittligt meritvärde.	Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg och för 17 ämnen för de elever som läst moderna språk som språkval. Betygsstegen omvandlas till värdena E=10; D=12,5; C=15; B=17,5 och A=20. Det möjliga maxvärdet för en enskild elev är 340 poäng (17 ämnen) respektive 320 poäng (16 ämnen). Även om eleven fått betyg i färre ämnen än 16 kan betyget i moderna språk som språkval räknas till meritvärdet. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas som elevernas sammanlagda poäng dividerat med antal elever som fått lägst betyg E i minst ett ämne. Elever som saknar godkänt betyg i alla ämnen, dvs. elever som saknar slutbetyg, ingår inte. Källa: Skolverket (Siris).	Uppdaterad indikator. Från och med ansökan till gymnasieskolan läsåret 2014/15 får de elever som har betyg i moderna språk räkna med detta som ett 17:e betyg i meritvärdet, utöver de 16 bästa betygen i övrigt. För elever som inte har 17 ämnen beräknas meritvärdet på 16 ämnen som tidigare. Första gången uppgiften om meritvärden för 17 ämnen samlades in bedömde Skolverket att uppgifterna om slutbetyg i moderna språk var för osäkra för att publiceras. Därför uppdaterar vi indikatorn först i Öppna jämförelser 2016.
A2 Modellberäknad. Elever i årskurs 9, genomsnittligt meritvärde, modellberäknat värde.	Uppgiften baseras på en regressionsmodell framtagen av SCB på uppdrag av SKL. Syftet med modellen är att ta hänsyn till kommuners skilda socioekonomiska förutsättningar sett till bakgrundsfaktorer hos eleverna i kommunen. De förklarande variabler som ingår i modellen är kön, föräldrarnas utbildningsnivå, andel nyinvandrade elever och behov av ekonomiskt bistånd. För definition av nyinvandrade elever, se s.38. För mer information om modellberäknade värden, se bilaga 2. Källa: SCB.	Uppdaterad indikator. Regressionsmodellen har inte förändrats, men måttet A2 som utgör grund för det modellberäknade värdet har utökats till att max omfatta 17 ämnen, se ovan.

Resultatindikatorer

Slutbetyg. A1-A7 grundar sig på slutbetyget för elever i årskurs 9 läsåret 2014/15.

A3-A6 visar andelen elever i årskurs 9 som uppfyller de olika behörigheterna för gymnasieskolans nationella program (enligt Gy 2011).

Andelen beräknas bland dem som fått eller skulle ha fått slutbetyg (elever som saknar slutbetyg ingår). För att en elev ska vara behörig till gymnasieskolans nationella program krävs lägst betyget godkänd (E) i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt:

Indikator	Definition	Kommentar
A3 Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%).	För behörighet till yrkesprogram krävs godkända betyg i ytterligare fem ämnen, det vill säga totalt åtta ämnen. Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A3 Modellberäknad. Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%), modellberäknat värde.	Uppgiften baseras på en regressionsmodell framtagen av SCB på uppdrag av SKL. Syftet med modellen är att ta hänsyn till kommuners skilda socioekonomiska förutsättningar sett till bakgrundsfaktorer hos eleverna i kommunen. De förklarande variabler som ingår i modellen är kön, föräldrarnas utbildningsnivå, andel nyinvandrade elever och behov av ekonomiskt bistånd. För definition av nyinvandrade elever, se s.38. För mer information om modellberäknade värden, se bilaga 2. Källa: SCB.	Ingen förändring.
A4 Elever i årskurs 9 som är behöriga till estetiska programmet, andel (%).	För högskoleförberedande program krävs godkända betyg i ytterligare nio ämnen, sammanlagt tolv. För behörighet till estetiskt program är det nio valfria ämnen. Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A5 Elever i årskurs 9 som är behöriga till ekonomi-programmet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet, andel (%).	För högskoleförberedande program krävs godkända betyg i ytterligare nio ämnen, det vill säga totalt tolv ämnen. För behörighet till ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen ska fyra av de nio övriga godkända ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap. Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A6 Elever i årskurs 9 som är behöriga till naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet, andel (%).	För högskoleförberedande program krävs godkända betyg i ytterligare nio ämnen, sammanlagt tolv. För behörighet till naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska tre av de nio övriga godkända ämnena vara biologi, fysik och kemi. Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A7a Elever i årskurs 9 betygs-poäng i matematik, genomsnitt.	Betygs-poängen utgörs av ett genomsnitt av betygsvärdena i ämnesbetygen (F=0; E=10; D=12,5; C=1; B=17,5 och A=20). Den genomsnittliga betygs-poängen beräknas för de elever som fått betyg A-F i respektive ämne. Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.
A7b Elever i årskurs 9 med betyg A-E i matematik, andel (%).	Andel elever som har fått godkänt betyg, A-E, av de elever som har fått A-F eller streck (-). Källa: Skolverket (Siris).	Ingen förändring.

Resultatindikatorer

Betyg årskurs 6.

A8a-A8f ersätter tidigare indikator A8, elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%).

Indikator	Definition	Kommentar
A8a Elever i årskurs 6 med betyg A-E i matematik, andel (%).	Andel elever som uppnått kunskapskraven i respektive ämne, det vill säga erhållit något av betygen A-E. Andelsberäkningen görs utifrån de elever som har fått A-F eller streck (-) i respektive ämne. Källa Skolverket (Siris).	Ny indikator.
A8b Elever i årskurs 6, betygspoäng i matematik, genomsnitt.	Den genomsnittliga betygspoängen i respektive ämne visar elevernas genomsnittliga betyg omräknat till poäng. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas för elever som fått betyg (A-F). F=0; E=10; D=12,5; C=15; B=17,5 och A=20. Källa: Skolverket (Siris).	Ny indikator.
A8c Elever i årskurs 6 med betyg A-E i svenska, andel (%).	Se definition för A8a.	Ny indikator.
A8d Elever i årskurs 6, betygspoäng i svenska, genomsnitt.	Se definition för A8b.	Ny indikator.
A8e Elever i årskurs 6 med betyg A-E i svenska som andraspråk, andel (%).	Se definition för A8a.	Ny indikator.
A8f Elever i årskurs 6, betygspoäng i svenska som andraspråk, genomsnitt.	Se definition för A8b.	Ny indikator.

Resultatindikatorer

Ämnesprov i årskurs 3

Indikator	Definition	Kommentar
A9a	<p>Elever i årskurs 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, andel (%).</p> <p>Andel elever som uppnått kravnivån för samtliga delprov i ämnet. Beräkningen utgår från samtliga elever i årskurs 3 som läser respektive ämne oavsett om dessa genomfört ämnesproven eller inte. Källa: Kolada.</p>	<p>Uppdaterad indikator.</p> <p>Till skillnad från tidigare utgår numera detta mått från samtliga elever i årskurs 3 som läser respektive ämne, inte bara de elever som genomfört respektive ämnesprov. Uppdateringen beror på förändrad redovisning i Skolverkets statistik.</p>
A9b	<p>Elever i årskurs 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, andel (%).</p> <p>Se definition för A9a.</p>	<p>Uppdaterad indikator – se kommentar för A9a.</p>

Sammanvägt resultat läsåret 2014/2015

A10	Sammanvägt resultat.	Visar ett sammanvägt resultat utifrån följande indikatorer och viktning:	
A1	Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%). Vikt: 0,167.		Uppdaterad modell och viktning. A2 och A2.
A1	Modellberäknad. Elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, avvikelse från modellberäknat värde. Vikt: 0,167.		Modellberäknad utgår nu från 17 ämnen som max. Resultat för elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har utgått.
A2	Elever i årskurs 9, genomsnittligt meritvärde. Vikt: 0,167.		
A2	Modellberäknad. Elever i årskurs 9, genomsnittligt meritvärde, avvikelse från modellberäknat värde. Vikt: 0,167.		För mer information, se sid 58.
A3	Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%). Vikt: 0,167.		
A3	Modellberäknad. Elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram, avvikelse från modellberäknat värde. Vikt: 0,167.		
		Källa: SCB och SKL.	

Ekonomiindikatorer B1-B4, Årskurs 1-9

Indikator	Definition	Kommentar	
B1	<p>Nettokostnaden per elev i årskurs 1-9.</p> <p>Kostnad för skol-skjuts per elev i årskurs 1-9.</p>	<p>Nettokostnad per folkbokförd elev, oavsett var eleven går i skola: Kommunens samtliga kostnader för grundskola minus intäkter utslaget per elev som är folkbokförd i kommunen. Den nettokostnad som vi redovisar är för året 2013. Källa SCB.</p> <p>Kostnad för skolskjuts per folkbokförd elev, oavsett var eleven går i skola. Kommunens totalkostnad för skolskjutsar dividerad med antalet elever folkbokförda i kommunen 2013. Källa: SCB.</p>	<p>Lokalkostnad per elev i årskurs 1-9 redovisas inte som separat post (se "Utgående indikatorer" nedan). I övrigt ingen förändring.</p> <p>Ingen förändring.</p>
B2	<p>Standardkostnad per elev i årskurs 1-9.</p>	<p>Standardkostnaden används i kostnadsutjämnningen i det kommunala utjämnings-systemet och är tänkt att spegla den kostnad som kommunen skulle ha givet sin struktur om verksamheten bedrevs med en för riket genomsnittlig ambition och effektivitet. Att jämföra avvikelserna från standardkostnaden ger en mer rättvis bild än att jämföra kommunernas nettokostnader då kommunernas struktur eller förutsättningar är väldigt olika. Stora avstånd och spridd bebyggelse i glesbygds kommuner leder exempelvis till höga kostnader för små skolor och skolskjutsar. De strukturella faktorer som beaktas är andelen barn i grundskolan, andelen barn 7-15 år födda utanför Sverige, Norge, Danmark eller något övrigt EU-land samt tillägg/avdrag för merkostnader för skolskjutsar och småskolor. Källa: SCB.</p>	<p>Ingen förändring.</p>
B3	<p>Avvikelse från standardkostnad.</p>	<p>Indikatorn visar hur kommunens faktiska kostnad avviker från dess standardkostnad, den modellberäknade kostnaden enligt ovan. En positiv avvikelse från standardkostnaden innebär att kommunens kostnadsnivå är högre än vad strukturen motiverar, medan en negativ avvikelse innebär att kommunens kostnadsnivå är lägre än vad strukturen motiverar. Källa: SCB.</p>	<p>Ingen förändring.</p>
B4	<p>Effektivitetstal.</p>	<p>Effektivitetstalet baseras på det sammanvägda resultatet och avvikelserna från standardkostnaden. För mer information om effektivitetstalet, se sid. 59. Källa: SCB och SKL.</p>	<p>Ingen förändring i beräkningar av indikator B4 däremot har det sammanvägda resultatet A10 ändrats.</p>

Personalindikatorer, Årskurs 1-9

Indikator	Definition	Kommentar	
C1	<p>Lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola, (%).</p>	<p>Andel lärare i årskurs 1-9, omräknat till heltidstjänster, med lärarexamen, förskollärarexamen eller fritidspedagogexamen och med utfärdad examensbevis, i skolor belägna i kommunen. Avser läsår, mätt den 15 oktober. Källa: Skolverket (Siris).</p>	<p>Ingen förändring.</p>
C2	<p>Elever/lärare (årsarbetare) i grundskola, antal.</p>	<p>Antal elever per lärare i årskurs 1-9 omräknat till heltidstjänster, i skolor belägna i kommunen. Övrig pedagogisk personal (förskollärare, fritidspedagoger och fritidsledare) ingår inte. Avser läsår, mätt den 15 oktober. Källa: Skolverket (Siris).</p>	<p>Ingen förändring.</p>
C3	<p>Likvärdig betygs-sättning.</p>	<p>Andel av kommunens elever i årskurs 9 som fick ett högre respektive lägre slutbetyg än provbetyg i ämnena matematik, engelska, svenska och svenska som andraspråk vårterminen 2015. Avvikelsen kan omfatta ett eller flera betygssteg. Källa: Skolverket (Siris).</p>	<p>Ingen förändring.</p>

Sammanvägt resultat (A10)

Det sammanvägda resultatet ger en samlad bild av hur väl kommunen lyckas i sitt kunskapsuppdrag. Som framgår av kommentaren till indikator A10 i tabellen ovan har måttet förändrats i relation till föregående år. Numera ingår inte resultat i årskurs 6 i det sammanvägda resultatet, eftersom vi i Öppna jämförelser inte längre publicerar ett sammanfattande betygsmått för elever i årskurs 6. Istället är det faktiska värden och avvikelser från modellberäknade värden för resultat i årskurs 9 som nu utgör det sammanvägda resultatet.

Att måttet har förändrats i relation till föregående år gör att jämförbarheten över tid inte är fullständig. Till och med Öppna jämförelser – Grundskola 2013 användes Skolverkets SALSA-uppgifter på kommunnivå som modellberäknade värden i det sammanvägda resultatet. Efter att Skolverket slutat ta fram kommunuppgifter i SALSA ingick inga modellberäknade värden i rapporten år 2014. Till Öppna jämförelser – Grundskola 2015 ändrades såväl uppsättningen indikatorer i det sammanvägda resultatet som modellen för att ta hänsyn till elevsammansättningen i kommunerna. Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha dessa förändringar i åtanke.

Vi har standardiserat samtliga indikatorer som ingår i det sammanvägda resultatet för att de ska bli jämförbara. Detta innebär att kommunens värde för respektive indikator gjorts om till ett värde mellan 0 och 100, beroende på hur högt värde kommunen har i jämförelse med alla andra kommuner. Den kommun som har det högsta värdet för respektive indikator tilldelas värdet 100 och den som har det lägsta värdet får 0.

De ingående indikatorerna har alla samma betydelse, eller vikt, för det sammanvägda resultatet (0,167). De indikatorer där hänsyn tagits till socioekonomiska faktorer i kommunerna (A1 Modellberäknad, A2 Modellberäknad och A3 Modellberäknad) får följaktligen större vikt än tidigare och har nu lika stor betydelse som faktiska värden (A1, A2 och A3). Detta innebär att modellberäknade värden nu står för 50 procent av det sammanvägda resultatet, att jämföra med 45 procent i Öppna jämförelser – Grundskola 2015 (då faktiska värden om andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 ingick). I Öppna jämförelser - Grundskola 2013 stod Skolverkets SALSA-uppgifter på kommunnivå för 25 procent av det sammanvägda resultatet. De värden vi får fram när vi väger samman de ingående standardiserade indikatorerna är i sig inte intressanta. Istället är det kommunernas resultat relativt varandra i form av en rangordning som vi presenterar som deras sammanvägda resultat.

Effektivitetstal (B4)

För att få en bild av kommunernas effektivitet kompletterar vi det sammanvägda resultatet med ett effektivitetstal. Vid framtagandet av effektivitetstalet har vi lagt samman kommunens sammanvägda resultat med kommunens avvikelse från standardkostnaden. Anledningen till att vi använder uppgiften om avvikelse från standardkostnaden istället för nettokostnaden är att vi anser att jämförelsen blir mer rättvis om vi tar hänsyn till att kommunerna har väldigt olika struktur och förutsättningar.

På samma sätt som i beskrivningen av det sammanvägda resultatet (A10) har uppgiften om avvikelse från standardkostnaden (B3) standardiserats i effektivitetstalet. Vi har således gjort om kommunernas procentuella avvikelse från standardkostnaden till ett värde mellan 0 och 100. Den kommun som har störst negativ avvikelse (där den faktiska kostnaden i störst utsträckning varit lägre än standardkostnaden) får värde 100 och den kommun som har störst positiv avvikelse (där den faktiska kostnaden i störst utsträckning varit högre än standardkostnaden) får värde 0.

Vår målsättning med effektivitetstalet är att kommunernas resultat ska väga något mer än deras kostnader. Därför har indikator B3. Avvikelse från standardkostnad en lägre vikt (0,45) jämfört med det sammanvägda resultatet där sex resultatindikatorer ingår (0,55). I likhet med det sammanvägda resultatet ger effektivitetstalen i sig inte direkt information om graden av effektivitet i en kommun. Uppgiften blir istället intressant först i en jämförelse mellan kommuner. Därför redovisar vi enbart resultat i form av rangordning.

Bakgrundsindikatorer

Indikator	Definition	Kommentar
Folkmängd.	Total folkmängd den 31 december 2014. Källa: SCB.	Ingen förändring.
Antal elever i årskurs 1-9.	Uppgifterna avser elever som går i skola i respektive kommun oktober 2014. Källa Skolverket: (Siris).	Ingen förändring.
Tätortsgrad.	Andel av kommunens totala invånare som bor i tätort i förhållande till kommunens totala folkmängd 2010. Som tätbebyggt område räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avståndet mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. Källa: SCB.	Ingen förändring.
Skattesats.		Ingen förändring.
Total skattesats 2015.	Total: Den totala skattesatsen i procent som löntagaren betalar till kommunen och landstinget 2015. Källa: SCB.	
Kommunal skattesats 2015.	Kommunal: Den totala skattesatsen i procent som löntagaren betalar till kommunen 2015. Källa: SCB.	
Mediannettoinkomst	Mediannettoinkomst för kvinnor och män 20 år och äldre 2013. Nettoinkomsten består av summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Källa: SCB.	Ingen förändring.
Kommungrupp	2011 års kommungruppsindelning enligt SKL 1. Storstäder 2. Förortskommuner tillorstäder 3. Större städer 4. Förortskommuner till större städer 5. Pendlingskommuner 6. Turism- och besöksnäringkommuner 7. Varuproducerande kommuner 8. Glesbygdskommuner 9. Kommuner i tätbefolkad region 10. Kommuner i glesbefolkad region För mer information om kommungruppsindelningen, http://skl.se/4.5e95253d14642b207ee86bff.html	Ingen förändring.
Liknande kommuner	De fyra kommuner som är mest lik "fokuskommunen" efter sammanvägning av de fyra bakgrundsvariablerna SALSA, folkmängd, standardkostnad och mediannettoinkomst. Listan baseras på en kategorisering i Öppna jämförelser - Grundskola 2010.	Ingen förändring.

Utgående indikatorer (som fanns med i förra årets rapport)

Indikator	Definition	Kommentar
A8 Elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel (%)	Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som respektive elev enligt uppgift har eller ska ha läst. Andelen beräknas bland de elever som fått eller skulle ha fått betyg, det vill säga elever med betyg A-F, streck (-) eller anpassad studiegång.	Utgår på grund av att uppgiften inte är jämförbar mellan län, kommuner och skolenheter. Den bristande jämförbarheten beror på att elever läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6.
Lokalkostnad per elev (under B1)	Kommunens kostnad för externa lokalhyror, interna lokalkostnader och kalkylerade kapitalkostnader per elev som är folkbokförd i kommunen.	Utgår som delpost under tidigare B1 på grund av kvalitetsbrister i uppgifter som rör elever som läser i andra än hemkommunens skolor.

Modell för att ta hänsyn till socioekonomiska förutsättningar

I skollagens inledande bestämmelser står att svenska skolelever har rätt till utbildning där de ges stöd och stimulans att utvecklas så långt som möjligt. Detta gäller oavsett var i landet de bor och oavsett vilka sociala och ekonomiska förhållanden de kommer ifrån. Skolan spelar med sitt kompensatoriska uppdrag därmed en viktig roll i att uppväga skillnader i förutsättningar relaterade till elevers bakgrund.

Flera studier visar att elevers skolprestationer påverkas av socioekonomiska faktorer som föräldrars utbildningsnivå och migrationsbakgrund, även om familjebakgrundens betydelse inte verkar ha ökat över tid.¹⁶ Det finns också forskning som visar att resultatskillnader mellan skolor i allt högre grad beror på tilltagande skolegregation, en sortering av elever avseende till exempel svensk och utländsk bakgrund.¹⁷ I anslutning till skolegregation diskuteras också påverkan av underliggande boendesegregation och mekanismer förknippade med det fria skolvalet.

I Öppna jämförelser vill SKL möjliggöra mer rättvisa jämförelser mellan kommuner och ge en bild av hur väl huvudmännen uppfyller det kompensatoriska uppdraget i sin skolverksamhet. Därför ger vi årligen i uppdrag åt Statistiska centralbyrån att utifrån en statistisk modell räkna ut förväntade resultat som tar hänsyn till elevsammansättningen på skolorna i kommunen.

Den modell som vi använder utgår från elevsammansättningen på skolnivå. På så vis tar den hänsyn till att det finns stora variationer mellan skolor och att sammansättningen av elever på olika skolenheter kan påverka skolprestationerna. Modellen beskriver sambandet mellan socioekonomiska faktorer och elevers resultat på riksnivå. För varje kommun beräknas därefter ett förväntat värde, som beskriver vilka resultat eleverna i kommunens skolor förväntas ha givet elevsammansättningen. Genom att titta på avvikelsen mellan de faktiska och de förväntade, modellberäknade, värdena kan vi beskriva om eleverna i kommunen presterar bättre eller sämre än förväntat baserat på ett riksgenomsnitt. Vi ser detta som en indikator på om kommunen varit framgångsrik eller inte i sitt kompensatoriska uppdrag.

De bakgrundsvariabler som ingår i modellen visas i pilen till vänster i figur 3 på nästa sida. Dessa ingår inte i den statistiska modellen, utan utgör en del av förklaringen till varför elever i olika kommuner presterar olika.

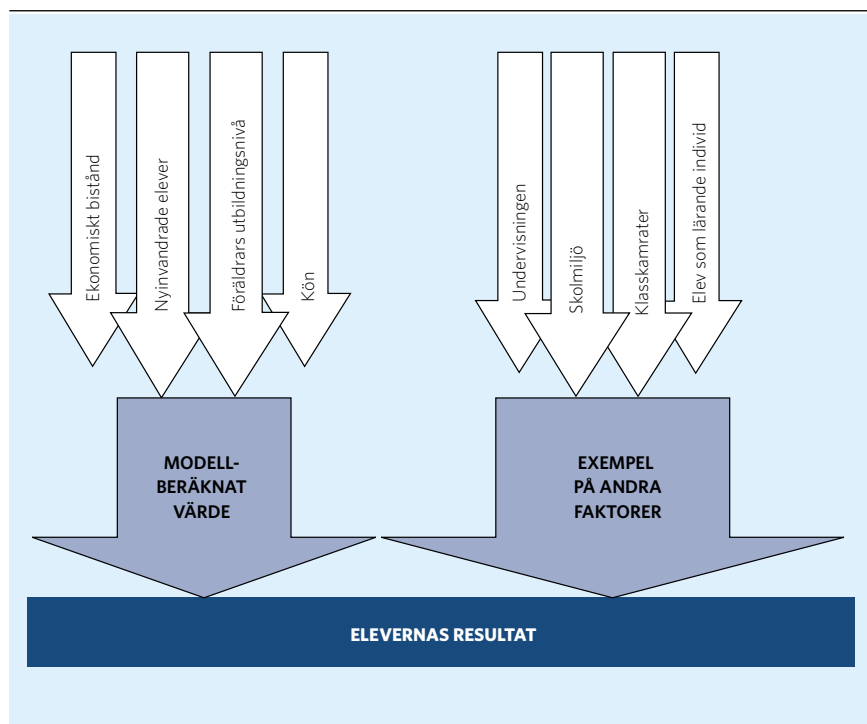
Not. 16.

Se till exempel Skolverket (2012). Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid. Rapport 374; Holmlund, Helena et al. (2014) Decentralisering, skolval och fristående skolor. IFAU Rapport 2014:25.

Not. 17.

Böhlmark, Anders et al. (2015). Skolegregation och skolval. IFAU Rapport 2015:5.

FIGUR 3: Vad påverkar elevernas resultat?

Årets modellberäknade värden har SCB tagit fram med samma modell som till föregående rapport. Förklaringsgraden (R²-värdet) är 0,68 för elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, 0,63 för genomsnittligt meritvärde och 0,66 för behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, vilket är ungefär i nivå med förra året. Öppna jämförelser använde fram till 2013 Skolverkets SALSA-mått på kommunnivå som modellberäknat värde. I Öppna jämförelser – Grundskola 2014 saknades modellberäknade värden, efter att Skolverket slutat att ta fram SALSA på kommunnivå.

Skollagsändringar och stödmaterial

Skollagsändringar och kartläggningsmaterial

Den 1 januari 2016 trädde ett antal skollagsändringar i kraft som rör mottagande och undervisning av nyanlända elever. Nedanstående regelverk, förutom definitionen av nyanländ elev, gäller enbart de obligatoriska skolformerna.

Definition av nyanländ (3 kap. 12 a § skollagen)

En elev som har varit bosatt utomlands och börjat skolan senare än höstterminens start det kalenderår då hen fyller sju år definieras som nyanländ. Efter fyra års skolgång räknas eleven inte längre som nyanländ.

Bedömning av elevs kunskaper (3 kap. 12 c § - 12 d § skollagen)

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om det inte är uppenbart onödigt.

Bedömningen ska göras senast inom två månader från att eleven har tagits emot i skolväsendet. Bedömningen ska ligga till grund för placering i årskurs och undervisningsgrupp.

Förberedelseklass (3 kap. 12 f § skollagen)

Rektor får fatta beslut om att en nyanländ elev delvis får undervisas i förberedelseklass. Undervisningen i ett visst ämne ska avbrytas så snart en elev bedöms ha tillräckliga kunskaper för undervisning i ordinarie klass. Undervisningen i förberedelseklass får inte pågå längre än två år.

Garanterad undervisningstid (10 kap. 5 § skollagen)

För en nyanländ elev ska den totala undervisningstiden motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i årskursen under den kvarvarande delen av skoltiden.

Prioriterad timplan (9 kap. 4 a § skollagen)

Rektor får besluta att en nyanländ elev eller en annan elev vars kunskaper har bedömts får ges mer undervisning i svenska eller svenska som andraspråk än andra elever genom omfördelning av undervisningstid från andra ämnen. Prioriterad timplan är tillåten i längst ett år och den totala undervisningstiden får inte bli kortare.

Nya allmänna råd

Med anledning av skollagsändringarna har Skolverket tagit fram de nya allmänna råden *Utbildning för nyanlända elever* (2016).

Kartläggningsmaterial

Som stöd för bedömning av en nyanländ elevs kunskaper har Skolverket tagit fram kartläggningsmaterial. Materialet består av tre steg: 1) elevens språk och erfarenheter, 2) elevens kunskaper inom områdena litteracitet (användning av skriftspråk) och numeracitet (förmåga att använda matematiskt tänkande) och 3) elevens kunskaper i 15 av grundskolans ämnen. Det första och andra steget blir obligatoriska för skolhuvudmännen i de obligatoriska skolformerna att använda. Materialet finns tillgängligt via Skolverkets bedömningsportal.

Skolverket har också reviderat stödmaterialen *Studiehandledning på modersmålet – att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever* (2015).

BILAGA 4

Sammanvägt resultat

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Ale	267	↑	272	↑
Alingsås	89	↓	142	↓
Alvesta	171	↓	157	↓
Aneby	45	↓	33	↓
Arboga	135	↓	123	↓
Arjeplog	256	↓	252	↓
Arvidsjaur	266	↑	262	↑
Arvika	174	↓	155	↓
Askersund	281	↓	278	↓
Avesta	179	↑	163	↑
Bengtstors	284	↓	282	↓
Berg	259	↓	254	↓
Bjurholm	216	↓	210	↓
Bjuv	40	↑	43	↑
Boden	154	↓	194	↓
Bollebygd	29	↑	31	↑
Bollnäs	233	↓	288	↓
Borgholm	107	↓	94	↓
Borlänge	207	↑	205	↑
Borås	74	↑	116	↓
Botkyrka	150	↑	179	↑
Boxholm	221	↑	217	↑
Bromölla	132	↑	120	↑
Bräcke	64	↑	65	↑
Burlöv	125	↑	112	↑
Båstad	36	↓	36	↓
Dals-Ed	236	↓	235	↓
Danderyd	27	↓	25	↓
Degerfors	270	↓	264	↓
Dorotea	283	↓	284	↓
Eda	181	↓	162	↓
Ekerö	8	↑	12	↑
Eksjö	258	↓	198	↑

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Emmaboda	247	↑	244	↑
Enköping	119	↑	117	↑
Eskilstuna	81	↑	149	↑
Eslöv	147	↓	139	↓
Essunga	42	↑	49	↓
Fagersta	276	↓	275	↓
Falkenberg	146	↓	172	↓
Falköping	222	↑	222	↑
Falun	167	↑	160	↓
Filipstad	6	↑	7	↑
Finspång	271	↓	269	↓
Flen	288	↓	287	↓
Forshaga	66	↑	68	↑
Färgelanda	290	↓	290	↓
Gagnef	115	↓	106	↓
Gislaved	172	↑	145	↑
Gnesta	228	↓	242	↓
Gnosjö	195	↓	187	↓
Gotland	116	↑	115	↑
Grums	282	↓	279	↓
Grästorp	126	↓	114	↓
Gullspång	162	↑	154	↑
Gällivare	18	↑	22	↑
Gävle	206	↓	226	↓
Göteborg	176	↑	231	↓
Götene	108	↓	96	↓
Habo	243	↓	239	↓
Hagfors	134	↑	126	↑
Hallsberg	48	↑	50	↑
Hallstahammar	250	↓	247	↓
Halmstad	105	↓	101	↓
Hammarö	63	↓	62	↓
Haninge	183	↑	175	↑

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Haparanda	43	↑	47	↑
Heby	37	↑	38	↑
Hedemora	94	↓	52	↓
Helsingborg	117	↓	141	↓
Herrljunga	83	↑	79	↑
Hjo	121	↓	109	↓
Hofors	41	↑	42	↑
Huddinge	54	↓	66	↓
Hudiksvall	190	↑	180	↑
Hultsfred	212	↓	173	↓
Hylte	165	↓	213	↓
Håbo	131	↓	167	↑
Hällefors	286	↓	283	↓
Härjedalen	139	↑	130	↑
Härnösand	202	↓	186	↓
Härryda	34	↓	39	↓
Hässleholm	224	↓	214	↓
Höganäs	58	↓	57	↓
Högsby	240	↓	237	↓
Hörby	164	↑	122	↑
Höör	112	↑	107	↑
Jokkmokk	62	↑	28	↑
Järfälla	127	↑	170	↑
Jönköping	114	↑	128	↑
Kalix	140	↓	136	↓
Kalmar	84	↑	90	↑
Karlsborg	17	↑	16	↑
Karlshamn	230	↓	224	↓
Karlskoga	252	↓	248	↓
Karlskrona	177	↓	225	↓
Karlstad	110	↓	131	↑
Katrineholm	234	↑	256	↑
Kil	226	↑	221	↑
Kinda	102	↓	95	↓
Kiruna	130	↑	158	↑
Klippan	241	↓	255	↓
Knivsta	73	↓	45	↑
Kramfors	194	↓	182	↓
Kristianstad	218	↓	215	↓
Kristinehamn	245	↓	240	↓
Krokom	152	↓	143	↓
Kumla	184	↑	169	↑

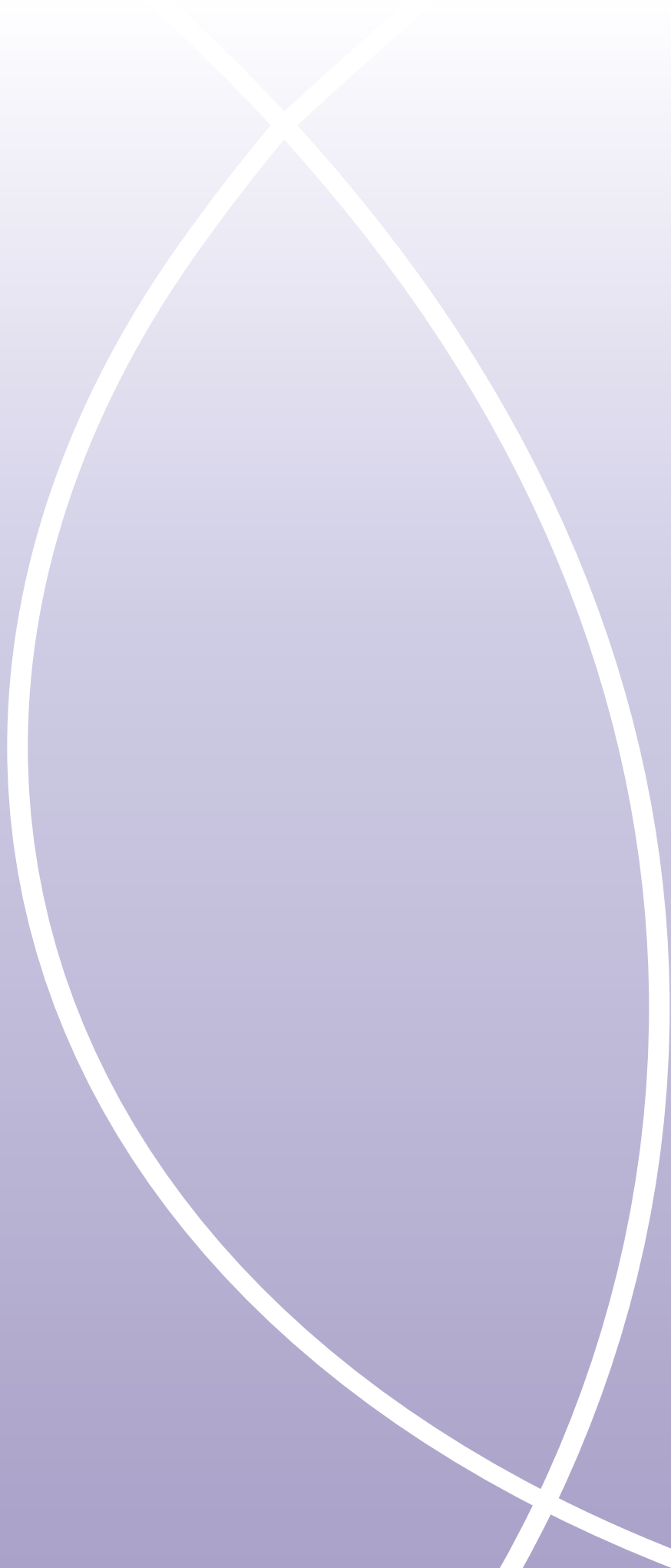
Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Kungsbacka	39	↓	44	↓
Kungsör	158	↑	148	↑
Kungälv	32	↑	37	↑
Kävlinge	46	↑	56	↑
Köping	189	↓	181	↓
Laholm	219	↓	212	↓
Landskrona	61	↑	119	↑
Laxå	287	↓	286	↓
Lekeberg	109	↑	100	↑
Leksand	193	↓	192	↓
Lerum	157	↓	159	↓
Lessebo	201	↓	195	↓
Lidingö	9	↓	8	↓
Lidköping	91	↓	133	↓
Lilla Edet	208	↑	185	↑
Lindesberg	264	↑	260	↑
Linköping	148	↓	161	↓
Ljungby	76	↓	75	↓
Ljusdal	225	↓	197	↑
Ljusnarsberg	278	↑	274	↑
Lomma	30	↓	29	↓
Ludvika	209	↑	204	↑
Luleå	51	↓	48	↓
Lund	55	↓	67	↓
Lycksele	197	↓	188	↓
Lysekil	215	↓	206	↓
Malmö	188	↑	216	↑
Malung-Sälen	11	↓	9	↓
Malå	191	↓	177	↓
Mariestad	59	↑	104	↑
Mark	173	↓	147	↓
Markaryd	80	↑	78	↑
Mellerud	124	↑	110	↑
Mjölby	211	↑	201	↑
Mora	248	↑	243	↑
Motala	53	↑	61	↑
Mullsjö	169	↓	151	↓
Munkedal	204	↑	193	↑
Munkfors	272	↑	266	↑
Mölnadal	151	↓	134	↓
Mönsterås	253	↑	249	↑
Mörbylånga	103	↓	103	↓

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Nacka	3	↑	6	↑
Nora	128	↑	113	↑
Norberg	277	↓	273	↓
Nordanstig	136	↑	125	↑
Nordmaling	14	↑	13	↑
Norrköping	180	↑	207	↑
Norrtälje	70	↑	108	↑
Norsjö	168	↓	156	↓
Nybro	86	↓	82	↓
Nykvarn	2	↑	2	↑
Nyköping	161	↓	184	↓
Nynäshamn	133	↑	118	↑
Nässjö	232	→	232	↓
Ockelbo	33	↓	34	↓
Olofström	85	↑	85	↑
Orsa	144	↑	137	↑
Orust	111	↑	99	↑
Osby	145	↑	138	↑
Oskarshamn	141	↑	132	↑
Ovanåker	196	↑	189	↑
Oxelösund	237	↑	236	↑
Pajala	19	↑	19	↑
Partille	87	↓	88	↓
Perstorp	138	↑	129	↑
Piteå	31	↓	30	↓
Ragunda	106	↑	98	↑
Robertsfors	280	↑	277	↑
Ronneby	223	↓	238	↓
Rättvik	155	↓	146	↓
Sala	56	↑	58	↑
Salem	68	↑	40	↑
Sandviken	255	↑	251	↑
Sigtuna	149	↓	196	↓
Simrishamn	71	↑	76	↑
Sjöbo	275	↓	271	↓
Skara	163	↓	153	↓
Skellefteå	98	↑	87	↑
Skinnskatteberg	289	↓	289	↓
Skurup	101	↓	91	↓
Skövde	77	↑	69	↑
Smedjebacken	199	↑	190	↑
Sollefteå	214	↑	211	↑

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Sollentuna	28	↓	17	↓
Solna	143	↓	59	↓
Sorsele	23	↑	27	↑
Sotenäs	60	↓	63	↓
Staffanstorp	96	↑	72	↑
Stenungsund	82	↑	86	↑
Stockholm	69	↑	84	↑
Storfors	10	↑	3	↑
Storuman	72	↑	70	↑
Strängnäs	90	↓	174	↓
Strömstad	246	↓	241	↓
Strömsund	213	↓	208	↓
Sundbyberg	118	↓	178	↓
Sundsvall	235	↑	267	↑
Sunne	251	↓	245	↓
Surahammar	100	↑	92	↑
Svalöv	217	↑	165	↑
Svedala	170	↓	150	↓
Svenljunga	269	↓	265	↓
Säffle	249	↓	246	↓
Säter	210	↑	200	↑
Sävsjö	178	↓	166	↓
Söderhamn	203	↓	202	↓
Söderköping	93	↑	74	↑
Södertälje	129	↑	140	↑
Sölvesborg	120	↑	111	↑
Tanum	79	↓	80	↓
Tibro	273	↑	268	↑
Tidaholm	166	↑	152	↑
Tierp	274	↑	270	↑
Timrå	257	↑	253	↑
Tingsryd	104	↑	171	↑
Tjörn	12	↑	10	↑
Tomelilla	279	↑	276	↑
Torsby	265	↓	261	↓
Torsås	229	↓	228	↓
Tranemo	192	↑	183	↑
Tranås	50	↑	51	↑
Trelleborg	15	↑	18	↑
Trollhättan	205	↓	227	↓
Trosa	22	↑	20	↑
Tyresö	49	↑	46	↑

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Täby	7	↑	35	↓
Töreboda	142	↑	135	↑
Uddevalla	186	↑	209	↓
Ulricehamn	239	↓	233	↓
Umeå	122	↓	127	↓
Upplands	242	↓	281	↓
Upplands-Bro	26	↑	26	↑
Uppsala	92	↓	89	↓
Uppvidinge	182	↓	168	↓
Vadstena	4	↑	4	↑
Vaggeryd	13	↑	11	↑
Valdemarsvik	200	↑	191	↑
Vallentuna	123	↓	121	↓
Vansbro	261	↓	257	↓
Vara	97	↑	93	↑
Varberg	44	↑	55	↑
Vaxholm	35	↑	32	↑
Vellinge	1	→	1	→
Vetlanda	268	↓	263	↓
Vilhelmina	244	↓	203	↓
Vimmerby	227	↓	223	↓
Vindeln	16	↑	15	↑
Vingåker	285	↑	285	↑
Värgårda	238	↓	234	↓
Vänersborg	159	↑	199	↑
Vännäs	187	↑	176	↑
Värmdö	67	↓	73	↓
Värnamo	75	↓	71	↓
Västervik	113	↑	102	↓
Västerås	175	↓	230	↓
Växjö	185	↓	164	↓
Ydre	65	↓	64	↓
Ystad	20	↑	14	↑
Åmål	25	↑	24	↑
Ånge	220	↓	229	↓
Åre	153	↑	144	↑
Årjäng	21	↑	21	↑
Åsele	263	↓	259	↓
Åstorp	160	↓	105	↓
Åtvidaberg	262	↓	258	↓
Älmhult	137	↑	124	↑

Kommun	Rang 2015			
	Samtliga	Jämfört mot föregående år	Kommunala	Jämfört mot föregående år
Älvdalen	57	↑	60	↑
Älvkarleby	260	↓	280	↓
Älvsbyn	52	↓	53	↓
Ängelholm	88	↓	83	↓
Öckerö	38	↓	54	↓
Ödeshög	24	↓	23	↓
Örebro	156	↑	219	↓
Örkelljunga	198	↓	218	↓
Örnsköldsvik	99	↓	77	↑
Östersund	95	↑	97	↓
Österåker	78	↑	81	↑
Östhammar	254	↓	250	↓
Östra Göinge	231	↓	220	↓
Överkalix	5	↑	5	↑
Övertorneå	47	↑	41	↑

Öppna jämförelser – Grundskola 2016

Öppna jämförelser – Grundskola 2016 är Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) tionde jämförelse av resultat- och resursindikatorer på kommunnivå. Uppgifterna i rapporten gäller för läsåret 2014/15. Syftet är att vara ett stöd och väcka idéer om hur kommuner utifrån ett styrnings- och ledningsperspektiv kan förbättra resultaten i skolan.

Temat i årets rapport är nyanlända elever. Under de senaste åren har antalet nyanlända i Sverige ökat. Vi beskriver några exempel på utmaningar och framgångsfaktorer i kommunernas arbete med nyanlända elevers mottagande och skolgång.

I vanlig ordning presenteras även sammanvägt resultat både totalt och dels för kommunala skolor i kommunen. Rapporten innehåller också en beskrivning av den nationella kunskapsutvecklingen som når både högsta och lägsta nivå. Rapporten innehåller även resultat på *Elevenkäten* som besvaras av elever i årskurs 5 och årskurs 8.

Tabellbilagan till rapporten innehåller resultat för alla landets 290 kommuner. Bilagan finns i excelformat på webben, www.skl.se/ojgrundskola.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-392-5